

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب همراه هنرجو

رشته تربیت کودک

گروه بهداشت و سلامت

شاخه فنی و حرفه‌ای

پایه دهم دوره دوم متوسطه

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

کتاب همراه هنرجو - ۲۱۰۳۱۳
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش
معصومه صادق، سارا فرجاد، فاطمه قاسم‌زاده، شهریانو سرداری، اکرم
دهقانی و سکینه راه‌پیما (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
فاطمه قاسم‌زاده، سکینه راه‌پیما، معصومه صادق، شهریانو سرداری،
اکرم دهقانی و سارا فرجاد (اعضای گروه تألیف)
اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
جواد صفری (مدیر هنری) - ایمان اوچیان (طراح یونیفرم) - طاهره
حسن‌زاده (طراح جلد) - زهره بهشتی‌شیرازی (صفحه‌آرا)
تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش
(شهیدموسوی) تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶،
کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ وب‌گاه: www.chap.sch.ir و

www.irtexbook.ir

شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران-کیلومتر ۱۷ جاده
مخصوص کرج- خیابان ۶۱ (دارو پخش) تلفن: ۵ - ۴۴۹۸۵۱۶۱،
دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۹-۳۷۵۱۵
شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
چاپ اول ۱۳۹۵

نام کتاب:

پدیدآورنده:

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:

شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:

مدیریت آماده‌سازی هنری:

شناسه افزوده آماده‌سازی:

نشانی سازمان:

ناشر:

چاپخانه:

سال انتشار و نوبت چاپ:

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

شما عزیزان کوشش کنید که از این وابستگی بیرون آیید و احتیاجات کشور
خودتان را برآورده سازید، از نیروی انسانی ایمانی خودتان غافل نباشید و از
اتکای به اجانب بپرهیزید.

امام خمینی (قدّس سرّه الشّریف)

فصل اول: کلیات ۱

- ۲ مقدمه ■
- ۳ هدایت تحصیلی - حرفه‌ای ■
- ۶ درس مراقبت از سلامت کودک ■

فصل دوم: اصول، قواعد، مقررات و آیین‌نامه‌ها ۹

- ۱۰ ویژگی‌های رشد جسمی - حرکتی ■
- ۱۲ بازتاب‌ها ■
- ۱۳ سیر رشد و تفسیر نقاشی‌های کودکان ■
- ۲۰ آیین‌نامه مقررات بهداشتی مهدکودک ■
- ۲۷ دستورالعمل تأسیس، اداره و انحلال انواع مهدهای کودک ■
- ۴۱ آیین‌نامه انضباطی و مقررات ایمنی کارگاه‌های هنرستان ■
- ۴۲ منشور اخلاقی مربی کودک ■

فصل سوم: استاندارد تجهیزات ۴۳

- ۴۴ فهرست استاندارد و تجهیزات سرمایه‌ای ■

فصل چهارم: اصطلاحات پایه و تخصصی ۴۷

- کلید واژه‌های فارسی و انگلیسی واحدهای یادگیری درس مراقبت ■
- ۴۸ از سلامت کودک ■
- تعریف اصطلاحات واحد یادگیری کنترل بیماری‌های ■
- ۵۰ شایع کودکان ■

۵۳ فصل پنجم: ایمنی، بهداشت و ارگونومی

۶۵ فصل ششم: علوم پایه

۷۶ منابع و مآخذ

هنرجوی گرامی کتاب همراه هنرجو از جمله اجزای بسته آموزشی است که در نظام جدید آموزشی برای شما طراحی و تألیف و در جهت تقویت اعتمادبه‌نفس و ایجاد انگیزه در نظر گرفته شده است. این کتاب شامل محتواهای مرتبط و استخراج شده از دروس دیگر رشته تحصیلی شما می‌باشد تا به‌جای حفظ کردن آنها، با مراجعه به این کتاب از آن مطالب برای انجام فعالیت‌های کارگاهی و حل مسائل استفاده نمایید. در این صورت دیگر نیازی به مراجعه به کتاب‌های درسی متعدد حین انجام کار نیست و وابستگی شما به کتاب درسی کم می‌شود.

با توجه به اینکه کتاب همراه هنرجو برای کل رشته تدوین می‌شود، موجب پیوند خوردن دروس و مطالب در ذهن شما در پایه‌های مختلف تحصیلی می‌گردد. کتاب همراه هنرجو دارای کاربرد واقعی در دنیای کار است و بر اساس نیازهای بازار کار (فعلی و آتی) و ارتقاء توان کارآفرینی در آموزش فنی و حرفه‌ای تألیف شده است. بهبود زمان یاددهی-یادگیری، ایجاد فرصت برای پیوند نظر و عمل، کاهش حجم کتاب‌های درسی، کاهش اضطراب در ارزشیابی، استانداردسازی و ایجاد زبان مشترک و کمک به تحقق شایستگی‌های مادام‌العمر فنی و حرفه‌ای از ویژگی‌های دیگر کتاب همراه هنرجو است.

قطع کتاب به‌گونه‌ای در نظر گرفته شده است تا امکان جابه‌جایی آسان برای شما فراهم باشد و بتوانی در محیط‌های مختلف آموزشی و حتی محیط کار از آن استفاده نمایید.

از محتوای این کتاب ارزشیابی صورت نمی‌گیرد، بلکه می‌توانید از اطلاعات مندرج در کتاب برای حل مسائل و انجام فعالیت‌های تعیین شده استفاده نمایید.

دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کردانش

فصل ۱

کلیات

با توجه به ضرورت تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص در دوران پیش از دبستان، تربیت مربی کودک از اهمیت خاصی برخوردار است. باید توجه داشت در رویکرد جدید فنی و حرفه‌ای، آموزش بر مبنای شایستگی با به کار بردن دانش و مهارت مبتنی بر چهارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی و عدالت آموزشی صورت می‌گیرد.

در واقع شایستگی به‌عنوان قدرت، توانایی و ظرفیت انجام دادن یک وظیفه است که موجب موفقیت فرد در آن حرفه می‌شود. در برنامه‌ریزی جدید نظام آموزشی محتوای بسته آموزشی ترکیبی از مهارت‌ها، دانش و نگرش‌های مورد نیاز برای انجام یک نقش به‌گونه‌ای اثر بخش و رسیدن به شایستگی تهیه و تدوین شده است.

کتاب همراه هنرجو یکی از اجزای این بسته آموزشی بوده و شامل آن دسته از اطلاعاتی است که نگهداری آن در حافظه مانع از یادگیری‌های بعدی است مانند جداول، نمودارها، فرمول‌ها و سایر اطلاعات مورد نیاز هنرجویان که در فرآیند کار عملی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

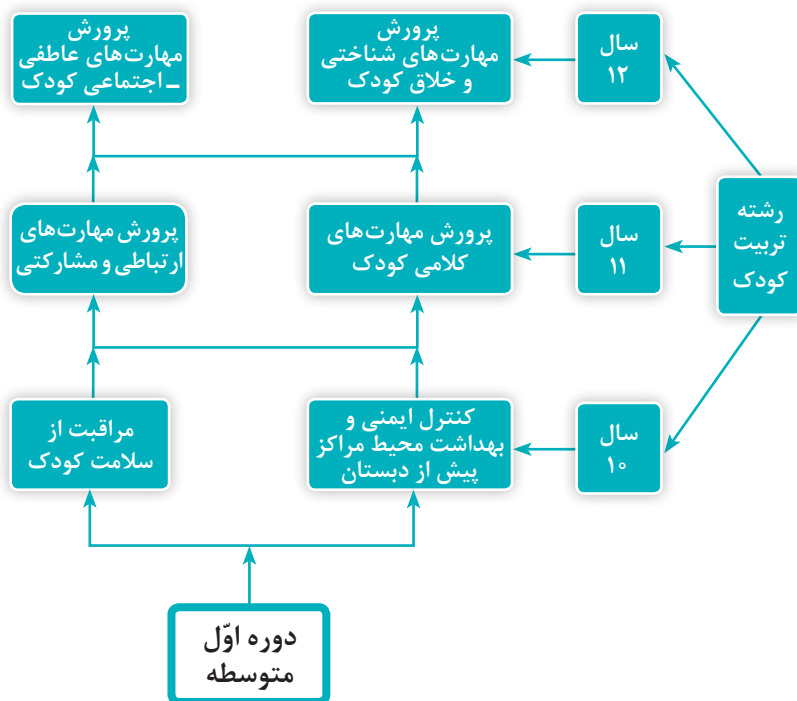
هدف از ارائه این کتاب کاهش حجم کتاب درسی، کاهش حافظه محوری، تسهیل یادگیری، کاهش اضطراب و ترس از ارزشیابی است. لازم به یادآوری است که از محتوی این کتاب ارزشیابی صورت نمی‌گیرد.

از آنجا که نهادهای سازش هر فرآیند عملگرا لزوماً با اعمال برنامه‌های یادگیری و تجربی قابل دستیابی است این کتاب، هنرجو را برای انجام فعالیت‌های عملی راهنمایی می‌کند و مسیر دستیابی به مهارت حرفه را هموار می‌سازد و در نتیجه زمان بیشتری را صرف فعالیت‌های عملی خواهد کرد.

از طرفی هنرجو با استانداردها و مقررات ملی و بین‌المللی، آیین‌نامه‌ها و گواهینامه‌ها و صلاحیت‌های شغلی خود آشنا می‌شود. این کتاب تا پایان دوره تحصیلی به همراه هنرجو باقی می‌ماند و او را در دستیابی به مهارت حرفه راهنمایی می‌کند.

هدایت تحصیلی - حرفه ای در رشته تربیت کودک شامل:

- هدایت از طریق در اختیار قرار دادن اطلاعات شغلی و حرفه ای که در برنامه درسی رشته بخشی از آن وجود دارد و بخش های دیگر شامل مسیر توسعه حرفه ای از طریق بازدید و کارآموزی محقق می شود.
 - مشاوره حرفه ای که در طول سال تحصیلی توسط مشاوران و با کمک آزمون های استاندارد انجام خواهد شد.
 - هدایت آموزشی که توسط مشاوران و با ابزارهای سنجش خاص به منظور هدایت فراگیران در مسیرهای تحصیلی افقی و عمودی در متوسطه و بعد از آن انجام می شود.
- در رشته تربیت کودک، دانش آموختگان دوره اول متوسطه علاوه بر گذراندن دروس عمومی و پایه در سال های ۱۰، ۱۱ و ۱۲ دوره دوم متوسطه، طبق نمودار زیر به گذراندن دروس تخصصی رشته می پردازند.

ویژگی های شاغل و حرفه

فردی که شغل مربی کودک را انتخاب می کند باید توانایی های زیر را داشته باشد:

- توانایی های شناختی: قدرت استدلال، تفکر خلاق، حافظه
- توانایی روان حرکتی: انجام کارهای ظریف با دست، کنترل حرکات، عکس العمل های مناسب زمانی و سرعت عمل
- توانایی فیزیکی: قدرت جسمانی، انعطاف پذیری، تعادل و هماهنگی

- توانایی اجتماعی - عاطفی: برقراری ارتباط مؤثر، خود کنترلی، همدلی و مشارکت
- توانایی حسی: توانایی دیداری، شنیداری و گفتاری مناسب
- توانایی ویژگی‌های شخصیتی: روحیه هنری، اجتماعی، علاقه به کودک و آموزش او، مسئولیت‌پذیری، وجدان کاری، متانت و صبوری، پختگی، توجه به دیگران و...

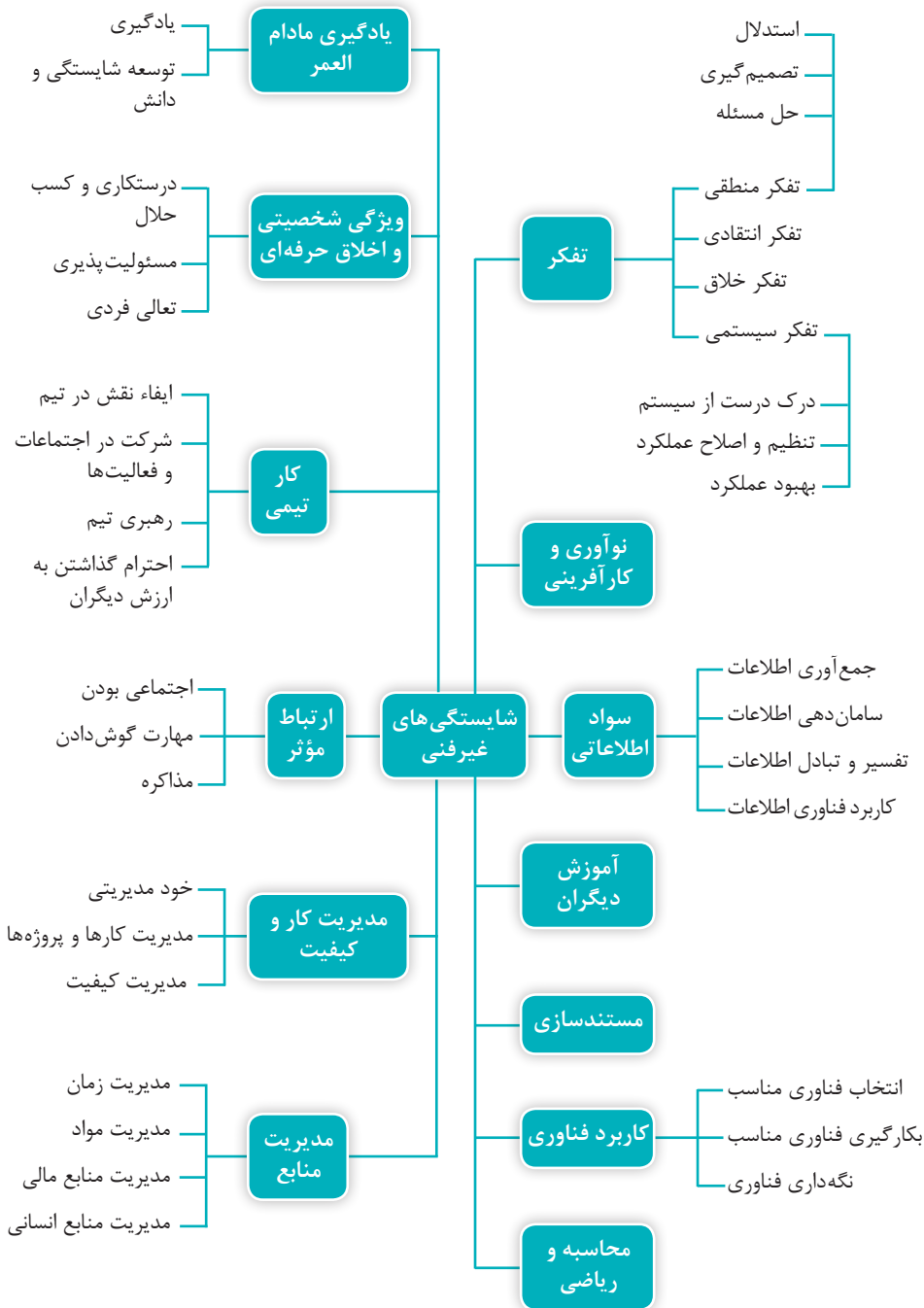
حرفه‌ها و مشاغل مرتبط با رشته تربیت کودک

- ۱ به‌عنوان مربی یار در مراکز پیش از دبستان فعالیت نمایند.
- ۲ مربی یار پس از سه سال کار تجربی به عنوان مربی فعالیت نماید.
- ۳ مربیان به‌صورت گروهی، می‌توانند مراکزی را تأسیس نموده و خدماتی در زمینه‌های قصه‌گویی، نمایش خلاق، مهارت‌کلامی، خودآگاهی کودک، ارتباط و مشارکت،... به مراکز پیش از دبستان ارائه دهند.
- ۴ مربیان به‌صورت گروهی، می‌توانند مرکز پیش از دبستان تأسیس نمایند.

مؤلفه‌های متناسب با رشته و حرفه

بخش‌ها و فعالیت‌های اقتصادی مرتبط:

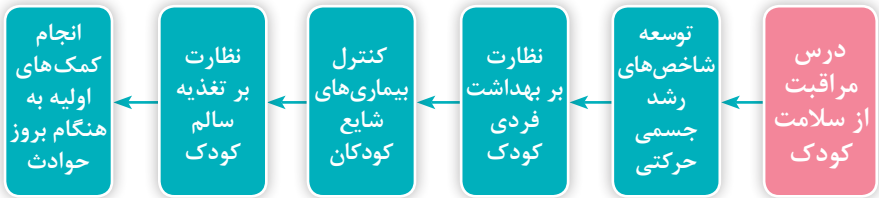
- سلامت: در این حوزه با وزارت بهداشت و مؤسسات وابسته ارتباط دارد.
- آموزش: در این حوزه با آموزش و پرورش و سازمان بهزیستی ارتباط دارد.
- ارتباط با سایر فعالیت‌های اجتماعی و خدمات شخصی

سازماندهی محتوی:

درس مراقبت از سلامت کودک در سال دهم در قالب پنج واحد یادگیری مستقل از یکدیگر به صورت خطی ارائه می‌شود. سازماندهی تکالیف کاری به صورت خطی است و مراحل کاری به صورت ارائه دانش در قالب تکالیف یادگیری ساخت یافته و مهارت بعد از آن به صورت تمرین عملی در حیطه وسعت محتوا به ترتیب آورده می‌شود. شایستگی‌های غیر فنی، زیست محیطی، ایمنی و نگرشی به صورت تلفیقی در دانش و مهارت ارائه می‌شود.

زمان آموزش واحدهای یادگیری:

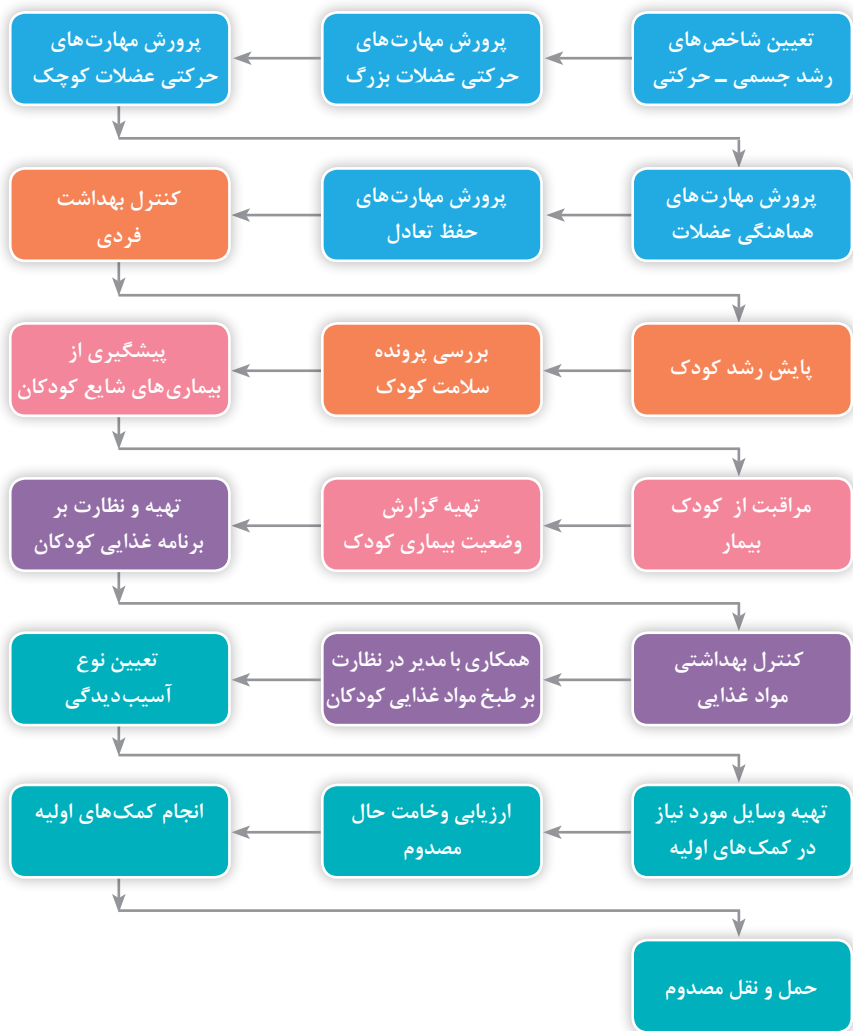

جدول ۱- درس مراقبت از سلامت کودک

زمان (ساعت)	مراحل	واحدهای یادگیری	ردیف
۶۰	تعیین شاخص‌های رشد جسمی - حرکتی پرورش مهارت‌های حرکتی عضلات بزرگ پرورش مهارت‌های حرکتی عضلات کوچک پرورش مهارت‌های هماهنگی عضلات پرورش مهارت‌های حفظ تعادل	توسعه شاخص‌های رشد جسمی - حرکتی	۱
۶۰	کنترل بهداشت فردی پایش رشد کودک بررسی پرونده سلامت کودک	نظارت بر بهداشت فردی کودک	۲
۶۰	پیشگیری از بیماری‌های شایع کودکان مراقبت از کودک بیمار تهیه گزارش وضعیت بیماری کودک	کنترل بیماری‌های شایع کودکان	۳
۶۰	تهیه و کنترل برنامه غذایی کودکان کنترل بهداشتی مواد غذایی همکاری با مدیر در نظارت بر طبخ مواد غذایی کودکان	نظارت بر تغذیه سالم کودک	۴
۶۰	تعیین نوع آسیب دیدگی تهیه وسایل مورد نیاز در کمک‌های اولیه ارزیابی وخامت حال مصدوم انجام کمک‌های اولیه حمل و انتقال مصدوم	انجام کمک‌های اولیه به هنگام بروز حوادث	۵
۳۰۰	مجموع		

مسیر یادگیری درس مراقبت از سلامت کودک:

- توسعه شاخص‌های رشد جسمی - حرکتی
- نظارت بر بهداشت فردی کودک
- کنترل بیماری‌های شایع کودکان
- نظارت بر تغذیه سالم کودک
- انجام کمک‌های اولیه به هنگام بروز حوادث

فصل ۲

اصول، قواعد، مقررات و آیین نامه‌ها

ویژگی‌های رشد جسمی - حرکتی در سنین پیش از دبستان براساس استانداردهای بین‌المللی و ملی در جدول ۱، به منظور آشنایی هنرجویان و استفاده در فعالیت‌های آموزشی آورده شده است.

جدول ۱- رشد جسمی - حرکتی

تولد تا یک سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ در ۴ ماهگی شروع به گرفتن اشیای می‌کند و به آنها چنگ می‌اندازد. ■ دست‌ها و اشیای را به دهان می‌برد. ■ اشیای را با دست می‌گیرد. ■ در پنج ماهگی سر خود را کاملاً نگه می‌دارد. ■ در شش ماهگی احتمالاً صاحب اولین دندان می‌شود. ■ در شش ماهگی خزیدن را شروع می‌نماید. ■ در ۶ تا ۸ ماهگی می‌تواند تعادل خود در حالت نشسته حفظ کند. ■ می‌تواند شیشه شیر خود را نگه دارد. ■ اشیایی مانند قاشق را با دست می‌گیرد. ■ در هشت ماهگی بدون کمک بلند می‌شود و خود را بالا می‌کشد تا بایستد. ■ در نه ماهگی چهار دست و پا راه می‌رود. ■ در دوازده ماهگی اولین قدم‌ها را بر می‌دارد.
یک تا دو سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ کودک راه می‌رود در حالی که پاها از هم باز و دست‌ها به سمت خارج و سر به جلو متمایل است. ■ با کمک دیگران لباس می‌پوشد (به‌عنوان نمونه، دست‌ها را در آستین می‌کند). ■ مداد رنگی را با دست می‌گیرد و می‌تواند کاغذ را خط خطی کند. ■ در ۱۸ ماهگی، از پله‌ها بالا می‌رود اما باید دست خود را به جایی بگیرد و هر دو پایش را روی یک پله بگذارد و بعد به پله بعدی صعود کند. ■ دوست دارد اشیاء را بکشد و هل دهد. ■ برداشتن چیزها و انداختن آنها، فعالیت مورد علاقه‌اش است. ■ ایستادن را به نشستن ترجیح می‌دهد. ■ راه می‌رود و می‌تواند بدون ولی معمولاً زمین می‌خورد. ■ از وسایل خانه بالا می‌رود. ■ کنترل ارادار روزانه را شروع می‌کنند. ■ تا دو سالگی، هر بیست عدد دندان او، روییده است.

دو تا سه سالگی

- پله‌ها را یکی یکی بالا و پایین می‌رود.
- خودش غذا می‌خورد.
- از وسایل بالا می‌رود.
- کنترل ادرار شروع می‌شود.
- لیوان را با دو دستش می‌گیرد.
- می‌تواند بپرد.
- به توپ ضربه می‌زند.
- یک سه چرخه کوچک را حرکت می‌دهد.

سه تا چهار سالگی

- کودک در غذا خوردن با قاشق و چنگال مهارت دارد.
- قلم مو را مثل بزرگترها به دست می‌گیرد، ولی مداد را در مشت خود نگه می‌دارد.
- در نقاشی‌هایش شکل‌های قابل تشخیص تری می‌کشد (مثلاً با چند دایره صورت و چشم‌های یک انسان را می‌کشد و برای صورتک دست و پا می‌گذارد).
- اگر برای او گردی بکشید به آن نگاه می‌کند و مثل آن را می‌کشد.
- هنگام پایین رفتن از پله به تناوب از پاها استفاده می‌کند.
- یک ثانیه روی یک پا می‌ایستد و بین یک تا سه قدم لی می‌کند.
- می‌تواند سوار سه چرخه شود، پا بزند و موانع را با سه چرخه دور بزند.
- می‌تواند چند قدم روی میله تعادل راه برود ولی زود تعادلش را از دست می‌دهد.
- هر وقت که اراده کند می‌تواند بایستد، بچرخد و بورتمه برود.
- پازلی با ۳ تا پنج قطعه‌ای را درست می‌کند.
- مهره‌های با سوراخ‌های درشت را به نخ می‌کشد.

چهار تا پنج سالگی

- کودک با قاشق، چنگال غذا می‌خورد و می‌تواند با کارت تکه‌های بزرگ را ببرد اما در این کار مسلط نیست.
- در نقاشی‌هایش به جزئیات بیشتری می‌پردازد برای کشیدن تنه از دایره یا بیضی استفاده می‌کند.
- ولی وقتی تصمیم می‌گیرد نقاشی بکشد نمی‌داند چه چیزی را می‌خواهد بکشد.
- مهره‌های ریز را به نخ می‌کشد، گل رس را پهن می‌کند، با آن گلوله درست می‌کند و یا آن را به شکل‌های مختلف در می‌آورد.
- تصاویر را بدون اینکه از خط بیرون بزند رنگ می‌کند.
- با سرعت و مهارت بیشتری از پله‌ها بالا و پایین می‌رود، پسران این مهارت را سریع‌تر کسب می‌کنند.
- در پایان این دوره بند کمر بندش را می‌بندد و با کمک بزرگ‌ترها می‌تواند بند کفشش را هم ببندد.
- می‌تواند یک فنجان مایع را بدون اینکه بریزد حمل کند، کارهای ظریف مثل چیدن سفره و شستن دست و صورت را با مهارت بیشتری انجام می‌دهد.
- ده قدم بی‌درپی لی لی می‌کند ولی مهارت کافی ندارد.
- با سرعت بیشتری می‌دود و ماهرانه از موانع عبور می‌کند و اگر به زمین بیفتد به سرعت از زمین بلند می‌شود.
- به یک توپ ثابت می‌تواند با پا ضربه بزند ولی مهارت لازم برای شوت کردن یک توپ در حال حرکت را ندارد.
- بدون نظارت از توالت استفاده می‌کند.

پنج تا شش سالگی

- بر روی پنجه‌های پا به راحتی می‌دود.
- در این سن دندان‌های شیری‌اش لق می‌شود.
- برتری استفاده از یک دست مشهود است.
- از روی خط با قیچی می‌برد.
- در نقاشی‌هایش شکل یک شخص قابل تشخیص را می‌کشد.
- توپ را از فاصله یک متری می‌گیرد.
- از پریدن، دویدن و انجام شیرین کاری لذت می‌برد.
- علاوه بر سه چرخه؛ می‌تواند سوار دوچرخه شود.
- تعادلش را بر روی میله تعادل حفظ می‌کند.
- بدون کمک از پله‌ها به راحتی پایین و بالا می‌رود.
- با یک پا به طور یک درمیان می‌پرد و جست‌وخیز می‌کند.
- کنترل بیشتر روی حرکات ماهیچه‌های ظریف بدن دارد.
- لباس پوشیدن را خودش به طور کامل انجام می‌دهد هرچند احتمالاً در بستن بند کفش نیاز به کمک داشته باشد.

بازتاب‌ها

در طول چهار ماهگی پیش از تولد و پنج ماه اول بعد از تولد، حرکات کودکان، شامل حرکاتی است که بازتاب نامیده می‌شوند. بازتاب‌ها، پاسخ غیرارادی و قالبی به محرک‌هایی خاص است. حرکات ارادی تدریجاً جایگزین بازتاب‌ها می‌شوند.

جدول ۲- بازتاب‌های نوزادان

سن از بین رفتن بازتاب	واکنش کودک	چگونگی راه اندازی بازتاب	نام بازتاب
۳ تا ۴ ماهگی	چرخش سر به طرف قسمت تحریک شده و باز کردن دهان برای مکیدن	به آرامی لمس کردن گوشه دهان کودک	بازتاب گونه
۳ ماهگی	مکیدن انگشت	لمس کردن کام کودک با انگشت اشاره	بازتاب مکیدن
از ۴ تا ۶ ماهگی	ابتدا باز کردن دستها و پاها سپس جمع کردن آنها	گرفتن کودک به حالت یک دست در زیر سر و یک دست در زیر باسن او و پایین آوردن دست زیر سر به اندازه دو سانتی متر	بازتاب مورو
۵ تا ۶ ماهگی	زانوها یک در میان باز و بسته می‌شوند	کودک را در یک سطح صاف، سر پا متمایل به یک جهت نگهداشتن	بازتاب راه رفتن
حدود ۳ ماهگی	گرفتن انگشت دست	قرار دادن انگشت خود در کف دست کودک	بازتاب چنگ زدن با کف دست
حدود ۱۲ ماهگی	انگشتان پا منقبض می‌شود به حالت چنگ زدن	قرار دادن شییی یا انگشت در کف پای کودک	بازتاب چنگ زدن با کف پا
حدود ۱۲ ماهگی	باز کردن انگشت بزرگ و جدا کردن بقیه انگشتان در جهت بیرون.	غلغلک دادن کف یا پاشنه پا به طرف انگشتان	بازتاب بابینسکی

اولین فرم ترسیم، بازی تمرینی خالص و به صورت خط خطی، بدون هدف است. بعداً خط خطی از حافظه ایجاد می‌شود و بیشتر جنبه تقلیدی و تصویری دارد ترسیم در هر مرحله، به مکان یا فضا مربوط است و نماینده هوش می‌شود.

در ترسیم ابتدا جاگذاری، بعد شکل، سپس طرح و در آخر جنبه‌های تصویری به وجود می‌آید. این مراحل در تمام کودکان دنیا دیده می‌شود.

مرحله اول: خط خطی است که انعکاسی از خطوط خمیده، عمودی یا افقی دارد. عموماً کودک به مرز کاغذ توجهی ندارد.

مرحله دوم: از ۱۶ تا ۲۰ ماهگی شروع می‌شود و کودک توجه به فرم و محل و کیفیت خطها می‌کند و یا ارائه خط می‌کند و سعی دارد در مرکز صفحه کار کند. بیشتر حلقه‌ای می‌کشد که شبیه صورت انسان است و کودک رابطه بین فعالیت‌ها و رفتارهای خود را می‌فهمد.

مرحله سوم: نمونه‌های جدید مثل حلقوی و بیضی می‌کشد و نقطه‌گذاری ممتد و تکراری می‌کند. **مرحله چهارم:** از ۲ سالگی به بعد شروع می‌شود که شامل کشیدن قوس، اشکال زاویه‌دار، خطوط مستقیم، نقطه‌گذاری یا ترکیباتی از آنها می‌باشد. در این مرحله کودک در اندازه‌ها تغییر می‌دهد، اعضای داخلی یک شیء را می‌کشد، ترسیمی که کودک در این مرحله به شکل بسته می‌کشد نماینده انسان است.

مرحله پنجم: کودک خطوط کشیده شده را نامگذاری می‌کند، ممکن است حروف الفبا را بنویسد یا از دیگران بخواهد برایش بنویسند. استفاده از رنگ‌ها و جهت رنگ‌آمیزی در این مرحله رشد می‌کند. کودک در رنگ‌آمیزی بیش از یک رنگ استفاده می‌کند. در ابتدای خط خطی کردن، کودکان این کار را توسط بالا بردن بازو انجام می‌دهند و بعد با پیشرفت بیشتر با چرخش مچ خط می‌کشند و شکل سازی می‌کنند.

به طور کلی سیر نقاشی بدین ترتیب است:

۱۲ ماهگی: از روی تقلید خطوطی به جلو و عقب می‌کشد.

۱۵ ماهگی: نقطه نقطه می‌کند.

۱۸ ماهگی: به خودی خود خط خطی می‌کند.

۲ سالگی: خطوط عمودی را تقلید می‌کند.

۲/۵ سالگی: خطوط حلقوی، افقی، عمودی و دو خط به عنوان X (غیر قرینه) می‌کشد.

۳ سالگی: مداد را مثل بزرگ‌ها می‌گیرد. بنا به تقاضای دیگران روی نقاشی‌هایش اسم می‌گذارد.

۴ سالگی: انسان را با دو عضو می‌کشد X را تقلید می‌کند. به شکل ناقص انسان، عضوی اضافه می‌کند.

۴/۵ سالگی: مربع می‌کشد.

۵ سالگی: مثلث می‌کشد عکس آدم را با بدن و گردن می‌کشد.

۶ سالگی: شکل آدم را دو بعدی می‌کشد اشکال ادغام شده می‌کشد.

۸-۹ سالگی: اعضای داخلی را می‌کشد.

از ۱۲ سالگی به بعد عکس ماشین می‌کشد و کم کم آن را کامل تر می‌کند عکس می‌کشد و می‌گوید که عکس خودش یا مادرش است. پرنده، خانه، ماشین رخت شویی، هواپیما می‌کشد و از آنها سخن می‌گوید. درباره عکس‌های کشیده شده قصه کوتاه می‌گوید. برای خانه‌ای که کشیده در و پنجره می‌گذارد. ماشین را با چرخ‌ها و نور چراغ ورود می‌کشد به نقاشی انگشتی^۱ علاقه‌مند است.

جدول ۳ - رشد بازی تخیلی کودکان

دوره سنی	ویژگی‌ها
تولد تا یک سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ از رفتار بزرگسال به هنگام بروز آن تقلید می‌کند. برای مثال، از حالت بزرگسال تقلید می‌کند. ■ وقتی که بزرگسال از او تقلید کرد واکنش نشان می‌دهد. ■ از بازی‌هایی مثل بازی پنهان کردن صورت لذت می‌برد.
یک تا دو سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ از رفتار بزرگسال بعد از بروز آن تقلید می‌کند. ■ علاقه‌مند به کشف کارکرد اشیای روزمره است. ■ کم کم می‌تواند نماد سازی کند و اشیای واقعی و غیر واقعی را برای بازی نمادی به کار برد. ■ ممکن است از اشیای تبدیلی استفاده کند. مثلاً یک خرس اسباب بازی در نبود مادر، جایگزین مادر می‌شود.
دو تا سه سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ ممکن است یک شیء را جایگزین خود کند. ■ از تقلید اعمال و رفتار کودکان هم سن خود لذت می‌برد. ■ در بازی، سناریوهای روزمره را به کار می‌گیرند. مثلاً شام پختن ... ■ از یک شیء تبدیلی که دارای ویژگی‌هایی شبیه آن چیزی است که می‌خواهند نشان دهند، استفاده می‌کنند. ■ از نقش بازی کردن لذت می‌برند و از نقش‌هایی که در اطراف خود می‌بینند، تقلید می‌کنند. ■ با اعمالی نشان می‌دهند که چه نقشی را پذیرفته‌اند، مثلاً عروسکی را بغل می‌کنند و وانمود می‌کنند که مادرند.
سه تا چهار سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ کم کم قصه یا روایتی را وارد بازی خود می‌کنند. ■ در کنار کودکان دیگر بازی مشترکی می‌کنند. مثلاً در نقش مأمور آتش نشانی ظاهر می‌شوند. ■ به‌عنوان جزئی از یک گروه قصه یا روایتی را بازی می‌کنند.
چهار تا پنج سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ به نقش‌هایی مثل شخصیت‌های تلویزیونی یا شخصیت‌های داستان پریان علاقه نشان می‌دهند.
شش سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ می‌توانند تظاهر به نقشی کنند، بدون آنکه برای بازی تخیلی خود به واسطه احتیاج داشته باشند. مثلاً تظاهر به مسواک زدن می‌کنند. ■ در بازی تخیلی خود روایت‌های پیچیده را اجرا می‌کنند. در هر قصه‌ای تعداد شخصیت‌ها و اعمال و موضوعات به‌مرور بیشتر می‌شود.

جدول ۴- رشد طراحی کودکان

ویژگی‌ها	دوره سنی
<ul style="list-style-type: none"> ■ از اعمال و حرکات با همه بدن تقلید می‌کنند. ■ از الگوهایی که تضادهای شدید دارند و شبیه چهره انسان هستند، آگاهند. ■ خطوطی می‌کشند. مثلاً با انگشت یا دست، غذا را روی سطوح می‌کشند تا خطوطی ایجاد شود. ■ آگاهند که با حرکت دادن دست و انگشتان روی سطوح خطوطی ایجاد می‌کنند. 	تولد تا یک سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ خطوطی متنوع می‌کشند، گاهی خط خطی می‌کنند. ■ می‌دانند که حرکات مختلف منجر به ایجاد خطوط مختلف می‌شود. ■ با کف دست، مداد را در دستشان می‌گیرند. ■ خطوطی می‌کشند که بازنمایی حرکات بدن آنها یا اشیای دیگر است. 	یک تا دو سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ برای گرفتن مواد گرافیک از پنس استفاده می‌کنند. ■ برای بازنمایی درون و بیرون، خط ممتد و شکل بسته می‌کشند. ■ اشکال و خطوط را با هم ترکیب می‌کنند. ■ اشکال جداگانه ولی مرتبط را با هم ترکیب می‌کنند. 	دو تا سه سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ خطوط را نام می‌برند و بازنمایی نمادی بروز می‌کند. ■ با استفاده از مواد گرافیک، ابزارها و سطوح مختلف خطوط مختلفی می‌کشند. ■ بدون کمک دیگران، خط، و دایره می‌کشند که نمایانگر آدم است و غالباً به آن آدم قورباغه‌ای می‌گویند. ■ به تدریج شروع به ایجاد روایت‌های بصری می‌کند. 	سه تا چهار سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ قادرند اشکال مختلفی بسازند و گاهی آنها را با هم ترکیب کنند. مثلاً خورشید بکشند. ■ اشکالی می‌کشند که به نظر می‌رسد روی صفحه کاغذ در حال پروازند. ■ اشکالی که جزئیات بیشتری دارند مثل بازو، ران، دست، انگشتان و ابرو می‌کشند. ■ برای نشان دادن بالاتر و پایین‌تر، فضا را به اجزای کوچک‌تری تقسیم می‌کنند. 	چهار تا پنج سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ با خطوط زمین و آسمان می‌کشند. ■ برای نشان دادن عمق، اشکالی را کوچک‌تر می‌کشند تا دور بودن آن را نشان دهند. ■ در طراحی خود جزئیات بیشتری را نشان می‌دهند. مثلاً پنجره، در و دودکش بالای ساختمان. ■ در طراحی‌ها جنبه روایت‌گری بیشتر می‌شود و مثلاً ممکن است یک طراحی در برگزیده قسمت‌های مختلف یک داستان باشد. 	شش سالگی

جدول ۵- رشد نقاشی کودکان

ویژگی‌ها	دوره سنی
<ul style="list-style-type: none"> ■ با استفاده از همه حس‌های خود جنس را کاوش می‌کنند. مثلاً جنس کاغذ. ■ از رنگ و روشنایی به خصوص رنگ‌های روشن و واضح مثل قرمز آگاه هستند. 	تولد تا یک سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ با استفاده از پا، دست‌ها و دهان جنس رنگ را کاوش می‌کنند. ■ با استفاده از دست، پا و انگشتان رنگ را روی سطوح دست‌کاری می‌کنند. ■ از رنگ در محیط خود آگاه هستند. ■ با استفاده از رنگ، عمداً خطوطی می‌کشند. 	یک تا دو سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ با استفاده از رنگ، خطوط جداگانه می‌کشند. ■ رنگ اشیاء را می‌پرسند و بعضی از رنگ‌ها را می‌شناسند. ■ می‌توانند رنگ‌ها را طبقه‌بندی و جفت‌وجور کنند. 	دو تا سه سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ رنگ‌های اصلی را می‌شناسند. ■ به مخلوط کردن رنگ‌ها علاقه‌مند هستند. ■ قلم موها و سطوح مختلف را می‌آزمایند و از این کار لذت می‌برند. ■ با استفاده از قلم مو تکه‌های جداگانه و همپوش رنگ را به کار می‌برند. ■ می‌توانند سایه‌های رنگ را با هم جور کنند. 	سه تا چهار سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ می‌توانند رنگ‌های فرعی را نام ببرند. ■ می‌توانند رنگ‌ها را با هم ترکیب کنند و می‌دانند که اضافه کردن رنگ سفید باعث روشن شدن رنگ و رنگ سیاه باعث تیره شدن رنگ می‌شود. ■ قلم موها و کاغذ مناسب انتخاب می‌کنند. برای مثال می‌دانند با قلم‌موی نازک می‌توانند خط نازک بکشند. ■ با استفاده از رنگ، اشکال و طرح‌های نمادی می‌کشند. ■ مقاصد و پیشنهادهای خود را در مورد نتیجه کار نقاشی خود توضیح می‌دهند. ■ رنگ‌های به کار رفته در نقاشی را با رنگ‌های واقعی اشیاء جفت و جور می‌کنند. 	چهار تا پنج سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ در نقاشی‌هایشان، جزئیات ظریف دیده می‌شود. ■ می‌توانند رنگ‌های مختلف را به دقت به کار ببرند. ■ به دقت، جاهای کوچک را رنگ می‌کنند. ■ رنگ‌ها را به دقت در کنار هم قرار می‌دهند. 	شش سالگی

جدول ۶- رشد آگاهی کودکان از بافت‌ها و مهارت‌های مربوط به شناختن منسوجات

ویژگی‌ها	دوره سنی
<ul style="list-style-type: none"> ■ از تماس با پوست و موی مراقبت کننده احساس آرامش می‌کنند. ■ با دهانشان جنس غذا و اشیاء را کاوش می‌کنند. ■ با استفاده از دست پارچه‌هایی را که در آن پوشیده‌اند و اسباب بازی‌های نرم و پوست و موی مراقبت کننده را کاوش می‌کنند. ■ از تماس با بعضی منسوجات احساس آرامش می‌کنند و از بعضی دیگر احساس ناراحتی می‌کنند. 	تولد تا یک سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ از جنس لباس‌ها و ملافه‌های مختلف آگاه هستند و بعضی اجناس را ترجیح می‌دهند. ■ از حس کردن و مقایسه پارچه‌ها و بافت‌های مختلف لذت می‌برند. ■ از خصوصیات لباس‌های محبوبشان، ملافه‌ها و اسباب بازی‌ها آگاه هستند. ■ می‌دانند چه لباسی برای چه موقعیتی مناسب است، برای مثال می‌دانند کت را باید موقع سرما پوشید. 	یک تا دو سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ از پوشاندن لباس به عروسک و درآوردن لباس عروسک‌ها لذت می‌برند. ■ می‌توانند جنس سطوح را به زبان ساده بیان کنند. برای مثال می‌توانند به شلوار پشمی، زبر بگویند. ■ می‌دانند که برای موقعیت‌های مختلف باید لباس مخصوص بپوشند. برای مثال پیشبند برای موقع نقاشی. 	دو تا سه سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ علاقه‌مند هستند بدانند که لباس‌ها، اسباب بازی‌ها و... از چه درست شده‌اند. ■ می‌توانند خصوصیات مواد مختلف را توضیح دهند. برای مثال حوله زبر و مخمل نرم است. ■ به خصوصیات مواد مختلف مثلاً لباس ضد آب علاقه‌مند هستند. ■ می‌توانند بافت سطوح مختلف را با لمس آن کندوکاو کنند و می‌توانند اشیای مختلف را بر اساس جنسشان جدا کنند. ■ از بافتن مثل خیاطی یا بافتنی لذت می‌برند. 	سه تا چهار سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ می‌توانند چیزهایی را با استفاده از روش‌های نقاشی تولید کنند. ■ برای توضیح بافت‌های مختلف گنچینه واژگان گسترده‌ای دارند. ■ برای دوختن چیزهای ساده می‌توانند از پارچه استفاده کنند. 	چهار تا پنج سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ مهارت بیشتری در تولید منسوجات پیدا می‌کنند. مثلاً در بافندگی می‌توانند نخ را به طور دقیق زبر و رو بزنند. ■ می‌توانند خیاطی کنند و لباس‌های ساده برای عروسک و اسباب بازی بدوزند. ■ می‌دانند که بعضی لباس‌ها نشان دهنده عضویت در گروه فرهنگی، اجتماعی و مذهبی خاصی است. 	شش سالگی

جدول ۷- رشد آگاهی سه بعدی و بازنمایی کودکان

ویژگی‌ها	دوره سنی
<ul style="list-style-type: none"> ■ جهان سه بعدی را تجربه می‌کنند. ■ با استفاده از دست، انگشت و دهان اشیای سه بعدی را حس و دست‌کاری می‌کنند. ■ با چشم، شکل را کاوش می‌کنند. ■ از دستکاری غذا لذت می‌برند. ■ با اشیای سه بعدی سروکار پیدا می‌کنند مثل آویزهای کنار تختشان. 	تولد تا یک سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ اشیای را روی هم می‌گذارند و خراب می‌کنند. ■ آب و آرد را با هم مخلوط می‌کنند و هم می‌زنند. ■ با گل و خمیر بازی می‌کنند. ■ کاغذ و روزنامه را پاره می‌کنند. 	یک تا دو سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ با استفاده از مواد خام مثل گل، چوب و کارت چیزهایی می‌سازند. ■ با دست و ابزار مواد را دست‌کاری می‌کنند و اشکالی می‌سازند. ■ با استفاده از ابزار و انگشتان می‌توانند به سطوح حالت برجستگی بدهند. ■ از مکعب‌های بازی به طور عمدی استفاده می‌کنند. مثلاً مکعب‌ها را طوری روی هم می‌گذارند که تعادل برقرار شود. 	سه تا چهار سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ با استفاده از انگشتان و ابزار اشکالی می‌سازند که نشان دهنده مفاهیمی است. ■ با مکعب‌های بازی چیزهای پیچیده‌ای درست می‌کنند. مثلاً با استفاده از این مکعب‌ها ساختمان‌سازی می‌کنند. 	چهار تا پنج سالگی
<ul style="list-style-type: none"> ■ از اشکال مختلف مصنوعی و طبیعی آگاهی دارند. ■ به طرق مختلف عقاید خود را ابراز می‌کنند. ■ می‌توانند طرح‌هایی برای ساختارهای سه بعدی ایجاد کنند و آنها را پیگیری کنند. 	شش سالگی

جدول ۸- رشد آگاهی و مهارت موسیقایی کودکان

دوره سنی	ویژگی ها
تولد تا یک سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ در برابر دینامیک و طنین حساس هستند مثلاً در برابر صدای بلند یکه می خورند.
یک تا دو سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ از صدای بزرگسالان تقلید می کنند و ریتم به صدای خود می دهند. ■ در برنامه های موسیقی شرکت می کنند. ■ به مبدأ تولید صدا توجه نشان می دهند و مواد را دستکاری می کنند تا صدا تولید کنند. مثلاً در قوطی را باز و بسته می کنند. ■ با هر دو دست صدا تولید می کنند.
دو تا سه سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ می کوشند تا از صدا یا آهنگ تقلید کنند و به یک باره ملودی هایی را که از آواز آموخته اند، به کار می برند. ■ پتانسیل صدای اشیای خانگی را کاوش می کنند. ■ می توانند دستها را جداگانه به کار برند و یا برای هماهنگی با ریتم آوازی آنها را به هم بکوبند.
سه تا چهار سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ به تدریج می توانند بر صدای خود کنترل داشته باشند. ■ می توانند ابزارهای ساده ریتمی را بنوازند و به ریتمی واکنش نشان دهند. ■ می توانند آهنگ های آشنا را نام ببرند، بعضی را می شناسند و می توانند آن را با دیگران بخوانند.
چهار تا پنج سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ بعضی از مفاهیم اصلی را می شناسند. مانند بالا / پایین ، بلند / کوتاه، تند / کند ■ تعدادی از ابزارهای موسیقی را می شناسند. ■ می توانند آوازهای کامل را به یاد آورند و تقریباً دقیق و درست بخوانند. ■ به یک باره آواز می خوانند و از آواز خواندن گروهی لذت می برند. ■ به کمک دیگران به موسیقی ضبط شده گوش می کنند.
شش سالگی	<ul style="list-style-type: none"> ■ زیر و بمی، ریتم و ملودی را درک می کنند. ■ می توانند بعضی از مفاهیم موسیقایی را نشان دهند. ■ با دقت رو به افزایشی آواز می خوانند. ■ هارمونی را درک می کنند. ■ می توانند از دست و پا به طور جداگانه استفاده کنند.

رعایت استانداردهای ایمنی و بهداشتی در مراکز پیش از دبستان مطابق آیین نامه های سازمان بهزیستی و وزارت آموزش و پرورش است.

۱ ماده ۱- کلیه متصدیان و شاغلین و اشخاصی که در مهد کودکها اشتغال دارند موظفند دوره ویژه بهداشت عمومی را به ترتیبی که معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین و اعلام می نماید گذرانده و گواهینامه معتبر آن را دریافت دارند.

۲ تبصره ۱- مدیریت و یا تصدی و اشتغال به کار در مهد کودک بدون داشتن گواهینامه معتبر موضوع ماده ۱ ممنوع است.

۳ تبصره ۲- استخدام یا به کارگیری اشخاص فاقد گواهینامه معتبر مندرج در ماده ۱ این آیین نامه در مهد کودکها ممنوع است.

۴ تبصره ۳- اشخاصی مانند صندوق دار، باغبان، نگهبان و نظایر آنها که در مهد کودک شاغل بوده لیکن با کودکان و مواد غذایی مهد کودک ارتباط مستقیم ندارند از شمول ماده و تبصره های ۱ و ۲ آن مستثنی می باشند.

۵ ماده ۲- کلیه متصدیان، مدیران، کارکنان و شاغلین مهد کودک که مشمول ماده ۱ این آیین نامه می باشند موظفند کارت معاینه پزشکی معتبر در محل کار خود داشته و هنگام مراجعه بازرسین بهداشت ارائه نمایند.

۶ تبصره ۱- کارفرمایان موظفند هنگام استخدام اشخاص گواهینامه معتبر ماده ۱ و کارت معاینه پزشکی آنان را ملاحظه و ضمن اطمینان از اعتبار آن، در محل مهد کودک نگهداری نمایند.

۷ تبصره ۲- کارت معاینه پزشکی منحصرأ از طرف مرکز بهداشت شهرستان و یا مراکز بهداشتی درمانی وابسته به وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی صادر خواهد شد. مدت اعتبار کارت فوق برای شاغلین و کارکنان مهد کودک حداکثر ۶ ماه می باشد.

۸ ماده ۳- مدیران و شاغلین مهد کودکها موظفند رعایت کامل بهداشت فردی و نظافت عمومی محل کار خود را نموده و به دستوراتی که از طرف بازرسین بهداشت داده می شود عمل نمایند.

۹ ماده ۴- کلیه اشخاصی که در مهد کودکها کار می کنند باید ملبس به لباس کار و روپوش تمیز و به رنگ روشن باشند.

۱۰ تبصره ۱- کلیه تهیه کنندگان مواد غذایی نظیر آشپزان و اشخاصی که در مهد کودک با تهیه و توزیع مواد غذایی سر و کار دارند ملزم به پوشیدن روپوش و کلاه تمیز و سفید و استفاده از دستکش یک بار مصرف در حین کار می باشند.

۱۱ تبصره ۲- برای هر نوبت تعویض و شستشوی هر کودک باید از دستکش یکبار مصرف جداگانه استفاده شود.

۱۲ تبصره ۳- نظافتچی های مهد کودک موظفند حین کار از دستکش مخصوص و مناسب استفاده کنند.

۱۳ ماده ۵- متصدیان و مدیران مهد کودکها موظفند برای هریک از شاغلین خود جایگاه محفوظ و مناسبی به منظور حفظ لباس و سایر وسایل شخصی در محل تهیه نمایند.

۱۴ ماده ۶- متصدیان و مدیران مهد کودکها موظفند از ورود و دخالت افراد متفرقه به امور تهیه و طبخ و توزیع مواد غذایی و هرگونه ارتباط با کودکان جلوگیری نمایند.

۱۵ ماده ۷- متصدیان و مدیران مهد کودکها موظفند به تناسب تعداد شاغلین مهد کودک،

بازاء هر نفر حداقل دو و نیم متر مربع اتاق استراحت با موازین بهداشتی تهیه نمایند.

۱۶ تبصره - در هر حال مساحت اتاق استراحت نباید کمتر از هفت و نیم متر مربع و ارتفاع آن نباید کمتر از دو و هشت دهم متر باشد.

۱۷ ماده ۸- هر فرد شاغل در مهد کودک موظف به داشتن وسایل نظافت، شستشو و استحمام اختصاصی می باشد.

۱۸ ماده ۹- جعبه کمک‌های اولیه با مواد و وسایل مورد نیاز، به تعداد کافی در محل‌های مناسب مهد کودک نصب گردد.

۱۹ ماده ۱۰- آشپزبان و سایر اشخاصی که در مهد کودک با پخت و پز مواد غذایی سر و کار دارند موظفند هر روز قبل از شروع و بعد از خاتمه کار استحمام نمایند.

۲۰ ماده ۱۱- استعمال دخانیات توسط شاغلین مهد کودک در محیط کار ممنوع است.

۲۱ ماده ۱۲- مصرف هر گونه محصولات دخانیاتی در محوطه عمومی مهد کودک‌ها ممنوع است.

۲۲ تبصره ۱- متصدیان و مدیران مهد کودک‌ها مسئول اجرای مفاد ماده ۱۲ بوده و موظفند ضمن نصب تابلوهای هشدار دهنده در نقاط مناسب و در معرض دید از مصرف دخانیات در مهد کودک جلوگیری کنند.

۲۳ ماده ۱۳- کلیه کودکان باید دارای پرونده پزشکی و گواهی صحت مزاج باشند.

۲۴ ماده ۱۴- کلیه کودکان باید دارای دمپایی و یا کفش اختصاصی برای استفاده در محیط مهد کودک باشند.

۲۵ ماده ۱۵- کف ساختمان باید دارای شرایط زیر باشد:

(الف) از جنس مقاوم، صاف، بدون درز و شکاف و قابل شستشو باشد.

(ب) حسب مورد دارای کف شور به تعداد مورد نیاز، مجهز به شتر گلو بوده و نصب توری ریز روی آن اجباریست.

(ج) حسب مورد دارای شیب مناسب به طرف کف شور فاضلاب باشد.

(د) کلیه کف شورها باید مجهز به سیفون (شترگلو) باشند.

۲۶ ماده ۱۶- کف اتاق بخش نوپا دارای پوشش مناسب و قابل شستشو و نرم و تمیز (فوم) بوده و اندازه آن معادل نصف مساحت اتاق باشد.

۲۷ ماده ۱۷- کف اتاق بازی کودکان باید به‌طور کامل با پوشش نرم و تمیز و مناسب و قابل شستشو (فوم) پوشش داده شود و استفاده از پوشش‌هایی مانند فرش و گلیم و موکت ممنوع است.

۲۸ ماده ۱۸- پوشش بخشی از محوطه عمومی مهد کودک که مورد نیاز استفاده اطفال قرار می‌گیرد باید از موادی مانند شن، ماسه، چمن و خورده‌های لاستیک که حالت ارتجاعی دارند باشد و از سطوح سخت مانند بتون، آسفالت، موزاییک فرش و امثال آن که حالت ارتجاعی ندارند نباید در زیر وسایل بازی استفاده شود.

۲۹ ماده ۱۹- پوشش سطوح بین لوازم بازی باید چمن باشد.

۳۰ ماده ۲۰- پوشش سطوح اطراف و زیر لوازم بازی اگر ارتفاع سقوط از وسیله بازی بیشتر از ۶۰ سانتی‌متر باشد، باید از مواد جاذب ضربه و غیر متراکم مانند ماسه و... باشد.

۳۱ ماده ۲۱- ساختمان دیوار باید از کف تا سقف از مصالح مقاوم بوده و طوری باشد که از ورود حشرات و جوندگان جلوگیری به‌عمل آورد.

تبصره - سطح دیوار باید صاف، بدون درز و شکاف و به‌رنگ روشن باشد.

۳۲ ماده ۲۲- پوشش دیوارها باید متناسب با احتیاجات و لوازم مربوط به کار و بر حسب نوع فعالیت بشرح تبصره‌های ذیل باشد.

۳۴ تبصره ۱- پوشش بدنه دیوار آشپزخانه، آبدارخانه، انبار مواد غذایی، حمام، مستراح، دستشویی و رخت شویی خانه باید از کف تا زیر سقف، سنگ، کاشی یا سرامیک و همواره صاف و صیقلی و به رنگ روشن باشد.

۳۵ تبصره ۲- سطح دیوار سالن غذاخوری تا ارتفاع ۱۲۰ سانتی متر از کف با سنگ های صیقلی یا سرامیک و یا کاشی و از ارتفاع ۱۲۰ سانتی متری تا زیر سقف با رنگ روشن قابل شستشو پوشیده شود.

۳۶ تبصره ۳- پوشش سطح دیوار اتاق های کودکان از بالای قرنیز تا ارتفاع یک متر باید به وسیله روکش های قابل ارتجاع و قابل شستشو و بهداشتی (روکش هایی از قبیل ابر و اسفنج با روکش چرم یا چرم مصنوعی مشابه پستی میل) باشد که مانع از آسیب دیدگی کودکان هنگام برخورد احتمالی سر آنها با دیوار گردد. بدیهی است از ارتفاع یک متری تا زیر سقف باید صاف و صیقلی و قابل شستشو و به رنگ روشن باشد.

۳۷ تبصره ۴- پوشش سطح دیوار سایر اطاق و راهروها باید صاف، بدون درز و شکاف، به رنگ روشن و همیشه تمیز باشد.

۳۸ تبصره ۵- پوشش دیوارها و ستون ها نباید زبر باشد.

۳۹ تبصره ۶- در سطوح دیوارها و ستون ها و سایر عناصر نباید قسمت های تیز و برنده وجود داشته باشد.

۴۰ تبصره ۷- گوشه ها و زوایای برآمده دیوارها و سایر عناصر باید به شعاع حداقل ۱۰ سانتی متر گرد شود.

۴۱ ماده ۲۳- سقف باید صاف، حتی الامکان مسطح، بدون ترک خوردگی و درز و شکاف بوده و همیشه تمیز باشد.

۴۲ تبصره - پوشش سقف آشپزخانه و هر نوع محل طبخ و دوش حمام باید از جنس قابل شستشو و به رنگ روشن باشد.

۴۳ ماده ۲۴- وضع درها و پنجره ها باید دارای شرایط زیر باشد:

الف) درها و پنجره ها از جنس مقاوم، سالم و بدون ترک خوردگی و شکستگی و زنگ زدگی و قابل شستشو بوده و همیشه تمیز باشد.

ب) پنجره های باز شونده باید مجهز به توری سالم و مناسب باشد به نحوی که از ورود حشرات به داخل جلوگیری نماید.

ج) درهای مشرف به فضای باز باید مجهز به توری سالم و مناسب و همچنین فنر دار باشد به طوری که از ورود حشرات و جوندگان و سایر حیوانات جلوگیری نماید.

د) پنجره های اتاق های کودکان باید از داخل دارای شبکه محافظ باشند.

۴۴ ماده ۲۵- اتاق مناسب با شرایط بهداشتی برای نگهداری کودکان بیمار و همچنین اتاق معاینه اطفال در مهد کودک پیش بینی شود.

۴۵ ماده ۲۶- اتاق محل تعویض کودکان شیرخوار باید دارای شرایط کاملاً بهداشتی و مجهز به دوش و انشعاب آب سرد و گرم و میز مخصوص تعویض پوشاک اطفال باشد.

۴۶ ماده ۲۷- برای گروه شیرخوار باید محل مناسبی برای جوشاندن شیر پیش بینی شود که دارای یخچال و ظروف بهداشتی برای جوشاندن شیر باشد.

۴۷ ماده ۲۹- کلیه پرزهای اتاق ها و راهروها باید دارای حفاظ و درپوش مناسب و ایمن باشند.

۴۸ ماده ۳۰- کلیه وسایل آموزشی برقی باید از ایمنی لازم برخوردار باشند.

۴۹ ماده ۳۱- کلیه وسایل بازی کودکان ضمن برخورداری از شرایط ایمنی باید تمیز و بهداشتی باشند.

۵۰ ماده ۳۲- نباید هیچگونه وسایل لبه دار و تیز و برنده در دسترس کودکان باشد.

۵۱ ماده ۳۳- چنانچه در مهد کودک از چرخ و فلک، سرسره و تاب استفاده می شود باید کاملاً سالم و ایمن بوده و شرایط آنها به ترتیب منطبق با استانداردهای شماره ۴۲۸۷، ۴۲۷۹، ۴۰۷۵ مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران باشد.

۵۲ ماده ۳۴- در سطوح تمام شده وسایل بازی نباید لبه های تیز فلزی یا تراشه های چوب وجود داشته باشد.

۵۳ ماده ۳۵- محل بازی با ماسه باید بالاتر از سطوح زمین واقع شده و در معرض تابش نور مستقیم خورشید باشد تا ماسه ها ضد عفونی شود. این محل در زمانی که مورد استفاده قرار نمی گیرد باید به نحوی پوشانیده شود تا از آلوده شدن توسط حیوانات محفوظ بماند.

۵۴ ماده ۳۶- محل بازی با ماسه نباید در معرض جریان باد واقع شده باشد.

۵۵ ماده ۳۷- چنانچه در محوطه مهد کودک استخر شنا وجود داشته باشد، رعایت ضوابط بهداشتی مندرج در آئین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی مربوط به استخرهای شنا الزامی است. ضمن آنکه برای پوشش کف اطراف استخر مهد کودک باید از ورقه های پلاستیکی مشبک که مانع از لغزش اطفال گردد استفاده شود.

۵۶ ماده ۳۸- محل های پر تگاه مانند کنار استخر و حوض و پله و لبه بالکن و ایوان باید با نرده ایمنی به ارتفاع حداقل ۶۰ سانتی متر مجهز شوند.

۵۷ ماده ۳۹- سیم کشی ها و نصب وسایل الکتریکی و کلیه کلیدها و پریزها در محوطه باید با رعایت کامل مقررات ایمنی صورت پذیرد.

۵۸ ماده ۴۰- آب مصرفی مهد کودک باید مورد تأیید مقامات بهداشتی باشد.

۵۹ ماده ۴۱- مهد کودک باید دارای سیستم جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب مورد تأیید مقامات بهداشتی باشد.

۶۰ تبصره - هدایت و تخلیه هر گونه فاضلاب و پساب تصفیه نشده مهد کودک به معابر و جوی و انهار عمومی اکیدا ممنوع است.

۶۱ ماده ۴۲- وضع و تعداد دستشویی شاغلین بهداشتی و متناسب و برای شاغلین مرد و زن به صورت جدا و مستقل از هم باشد.

۶۲ ماده ۴۳- وضع و تعداد توالت و دستشویی شاغلین بهداشتی و متناسب و برای شاغلین مرد به صورت جدا و مستقل از هم باشد.

۶۳ تبصره - دستشویی ها باید مجهز به صابون مایع و خشک کن مناسب و بهداشتی بوده و وجود زباله دان در کنار دستشویی الزامی است.

۶۴ ماده ۴۴- وضعیت توالت و دستشویی های مورد استفاده اطفال باید بهداشتی و متناسب و تعداد آنها متناسب با تعداد اطفال بوده و ارتفاع لبه بالای کاسه دستشویی حداکثر ۵۰ سانتی متر باشد.

۶۵ ماده ۴۵- حمام مورد نیاز برای استحمام مذکور در ماده ۱۰ این آئین نامه باید دارای شرایط مندرج در مواد ۱۵ لغایت ۲۰، ۲۲، ۲۷، ۳۷ و ۳۸ آئین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۱۲ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی بوده و مشابه توالت و دستشویی برای شاغلین مرد و زن به صورت کاملاً جدا و مستقل از هم وجود داشته باشد.

۶۶ ماده ۴۶- مدیران و مسئولین مهد کودکها موظفند زباله تولیدی را همواره به طریقه کاملاً بهداشتی جمع آوری، نگهداری موقت، حمل و نقل و دفع نمایند به طوری که اقدامات آنها مورد تأیید مقامات بهداشتی باشد.

۶۷ تبصره ۱- در مهد کودک باید زباله دان در پوش دار، زنگ زن، قابل شستشو، قابل حمل و نقل و با حجم مناسب و تعداد کافی وجود داشته باشد.

- ۶۸ تبصره ۲-** زباله دان باید مجهز به کیسه زباله بوده و در محل مناسب قرار گرفته و اطراف آن همواره تمیز باشد.
- ۶۹ ماده ۴۷-** مگس، پشه و سایر حشرات، سگ، گربه و موش و سایر حیوانات به هیچ وجه نباید در داخل مهد کودک دیده شوند.
- ۷۰ ماده ۴۸-** برای جلوگیری از حریق و انفجار و سایر خطرات احتمالی در مهد کودک باید پیش‌بینی‌های لازم با توجه به حجم کار و تعداد شاغلین و اطفال به عمل آید.
- ۷۱ ماده ۴۹-** دستگاه سوخت و نوع مواد سوختنی باید از نوعی باشد که احتراق به صورت کامل انجام گیرد.
- ۷۲ ماده ۵۰-** نصب هود با ابعاد متناسب، از جنس مناسب و مجهز به هواکش با قدرت مکش کافی بالای دستگاه پخت الزامی است.
- ۷۳ ماده ۵۱-** محل شستشو و نگهداری ظروف باید در مجاور محل پخت و مجزا و مستقل از آن باشد.
- ۷۴ ماده ۵۲-** ظروف باید در ظرف‌شویی سه مرحله‌ای (شستشو، آبکشی، ضدعفونی) یا توسط دستگاه اتوماتیک شسته شود.
- ۷۵ تبصره ۱-** تعداد و ظرفیت هر ظرف‌شویی باید متناسب با تعداد ظروف باشد.
- ۷۶ تبصره ۲-** هر لگن یا واحد ظرف‌شویی باید مجهز به انشعاب آب گرم و سرد باشد.
- ۷۷ تبصره ۳-** در صورت نداشتن ماشین ظرف‌شویی، ظروف پس از شستشو و ضدعفونی، در محل مناسب (قفسه مجهز به آب چکان) و بدون استفاده از پارچه و حوله و امثال آن خشک و سپس در قفسه مخصوص ظروف نگهداری شود.
- ۷۸ ماده ۵۳-** قفسه، ویتترین و گنجه‌ها باید قابل نظافت بوده و مجهز به در و شیشه سالم و همیشه تمیز و فاصله کف آنها از زمین حدود ۲۰ سانتی‌متر باشد.
- ۷۹ ماده ۵۴-** پیشخوان و میز کار باید سالم و سطح آن از جنس قابل شستشو باشد.
- ۸۰ تبصره -** میز کاری که صرفاً برای تهیه مواد غذایی به کار می‌رود باید فاقد کتو و یا قفسه بوده و فضای زیر آن نیز نباید مورد استفاده قرار بگیرد.
- ۸۱ ماده ۵۵-** کلیه میزها و صندلی‌های مورد استفاده کودکان باید سالم و بهداشتی و ابعاد و ارتفاع پایه آنها متناسب با سن کودکان باشد.
- ۸۲ تبصره ۱-** ارتفاع پایه میز برای استفاده اطفال در حالت ایستاده ۵۳ سانتی‌متر و در حالت نشسته ۴۲ سانتی‌متر و اندازه سطح آن حداقل ۵۵ دسی‌متر مربع باشد.
- ۸۳ تبصره ۲-** ارتفاع نشیمنگاه صندلی اطفال باید ۲۵، عمق آن ۲۴ و پهنای آن ۲۵ سانتی‌متر باشد.
- ۸۴ تبصره ۳-** ارتفاع نشیمنگاه صندلی مخصوص غذا دادن به کودکان باید ۵۵ سانتی‌متر باشد.
- ۸۵ ماده ۵۶-** سبزیجات و صیفی‌جاتی که در مهد کودک به صورت خام در اختیار کودکان و شاغلین گذارده می‌شود باید در محل مخصوص، تمیز و با آب سالم و مایع ظرف‌شویی شستشو شده و پس از گندزدایی، آبکشی و مصرف شود.
- ۸۶ ماده ۵۷-** انبار مواد غذایی باید قابل تمیز کردن بوده وضعیت داخلی آن مطابق با شرایط مندرج در مواد ۱۶ لغایت ۲۰ و ۳۸ لغایت ۴۰ آئین‌نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و حجم و فضای آن متناسب با نیاز و احتیاجات مهد کودک باشد.
- ۸۷ تبصره ۱-** انبار مواد غذایی باید به نحو مطلوب تهویه و میزان حرارت و رطوبت آن همواره مورد تأیید مقامات بهداشتی باشد.

- ۸۸ تبصره ۲-** قفسه بندی و پالت گذاری در انبار به نحو مطلوب انجام شود.
- ۸۹ ماده ۵۸-** کلیه مواد غذایی فاسد شدنی باید در یخچال و یا سردخانه مناسب نگهداری و مدت آن بیش از زمانی نباشد که ایجاد فساد یا تغییر کیفیت نماید.
- ۹۰ تبصره -** یخچال و سردخانه باید مجهز به دماسنج سالم باشد.
- ۹۱ ماده ۵۹-** قرار دادن مواد غذایی پخته، خام، شسته و نشسته در کنار هم در داخل یخچال ممنوع بوده و یخچال و سردخانه همواره باید تمیز و عاری از هر گونه بوی نامطبوع باشد.
- ۹۲ ماده ۶۰-** تهویه مناسب باید به نحوی صورت گیرد که همیشه هوای داخل مهد کودک سالم، تازه، کافی و عاری از بو باشد.
- ۹۳ ماده ۶۱-** درجه حرارت داخل مهد کودک به تناسب فصول سال حداکثر ۲۵ تا ۲۷ و حداقل ۲۰ درجه سانتی گراد باشد.
- ۹۴ تبصره -** هوادهی با کولر یا سایر سیستم‌های برودتی الزاماً باید از زیر سقف یا قسمت‌های فوقانی دیوار انجام و پره‌های پخش هوا به گونه‌ای تنظیم شود که از برخورد مستقیم هوای سرد به کودکان جلوگیری شود.
- ۹۵ ماده ۶۲-** شدت روشنایی نور طبیعی یا مصنوعی در فضاهای مربوط به نقاشی و کار دستی کودکان ۵۰۰ تا ۷۰۰ لوکس، برای میز مطالعه ۳۰۰ تا ۵۰۰ لوکس، برای دفاتر ۲۰۰ تا ۵۰۰ لوکس، آشپزخانه ۱۰۰ تا ۲۰۰ لوکس، در محوطه عمومی و انبار حداقل ۱۰۰ لوکس و در راهرو، سرسرا، رختکن، توالت، دستشویی و حمام باید بین ۵۰ تا ۱۵۰ لوکس باشد.
- ۹۶ ماده ۶۳-** نقشه ساختمان مهد کودک به منظور انطباق با موازین بهداشتی قبل از اجرا باید به تصویب مقامات مسئول برسد.
- ۹۷ ماده ۶۴-** پله باید دارای حفاظ به ارتفاع ۶۰ سانتی متر و روشنایی کافی (حداقل ۱۰۰ لوکس) بوده و لغزنده نباشد. ارتفاع پله کودکان ۱۲ تا ۱۵ سانتی متر و عرض آن ۲۷ تا ۳۳ سانتی متر باشد.
- ۹۸ ماده ۶۵-** البسه و لوازم پارچه‌ای مانند (حوله، ملحفه، روبالشی، پرده، پتو و امثالهم) باید با دستگاه‌های اتوماتیک در محل مناسب که مطابق نقشه استاندارد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشد شستشو، ضد عفونی، خشک و اطو شود.
- ۹۹ ماده ۶۶-** وجود هرگونه حوض یا حوضچه پاشوی و امثال آن ممنوع می‌باشد مگر در استخر شنا مطابق مفاد ماده ۵۸ آئین‌نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۱۲ {احتمالاً ۱۳} قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی.
- ۱۰۰ ماده ۶۷-** نگهداری هر گونه وسایل اضافی و مستهلک و مستعمل و مواد غذایی غیر قابل مصرف و ضایعات در محل مهد کودک ممنوع است.
- ۱۰۱ ماده ۶۸-** ظروف مورد استفاده باید دارای شرایط زیر باشد.
- ۱- ظروف شکستنی باید تمیز، بدون ترک خوردگی و لب‌پریدگی باشد.
 - ۲- وسایل و ظروف فلزی که برای تهیه و نگهداری و مصرف مواد غذایی به کار می‌روند باید سالم، صاف و بدون زنگ‌زدگی باشند.
 - ۳- وسایل و ظروف غذا باید پس از هر بار مصرف شسته، تمیز و برحسب ضرورت ضد عفونی گردیده و در ویتترین یا گنجه مخصوص که محفوظ باشد نگهداری شود.
 - ۴- سیخ‌های کباب باید از جنس استیل ضد زنگ یا آلومینیوم باشد.
- ۱۰۲ ماده ۶۹-** استفاده از ظروف و وسایل مشروحه زیر ممنوع می‌باشد.
- ۱- دیگ و ظروف مسی اعم از اینکه سفید کاری شده یا نشده باشد.
 - ۲- گوشت کوب و قاشق چوبی و سربی

۳- قندان بدون درپوش مناسب

۴- ظروف فاقد درب ثابت و مخصوص برای عرضه موادی از قبیل نمک، فلفل، سماق، شکر و امثال آنها.

۵- هر نوع ظروف و ابزاری که توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی غیر مجاز شناخته و آگهی می‌شود.

۱۰۳ ماده ۷۰- مواد غذایی مانند بستنی، آبنمیه، انواع لبنیات و امثال آن باید در ظروف بسته‌بندی یکبار مصرف مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ساخته شده از مواد اولیه نو (غیر بازیافتی) و مرغوب و حتی‌الامکان تجزیه پذیر و همواره تمیز و بهداشتی عرضه گردد.

۱۰۴ تبصره - آن دسته از مواد غذایی مذکور در ماده فوق که توسط واحدهای تولیدی مجاز و دارای پروانه‌های معتبر بهداشتی و به طرق مجاز دیگر بسته‌بندی و عرضه می‌شوند از شمول ماده مذکور مستثنی می‌باشند.

۱۰۵ ماده ۷۱- سطح میزها باید صاف، تمیز، سالم، بدون درز و روکش آنها از جنس قابل شستشو و به رنگ روشن باشد.

۱۰۶ ماده ۷۲- صندلی‌ها و نیمکت‌ها باید سالم و تمیز باشند.

۱۰۷ ماده ۷۳- برای هر کودک تازه وارد باید از ملحفه، روبالشی و شمد تمیز و سالم استفاده شود و تعویض و حفظ نظافت آنها به طور مستمر اجباریست.

۱۰۸ ماده ۷۴- استفاده از لحاف، پتو، تشک و بالش کثیف و مندرس و بدون ملحفه ممنوع است.

۱۰۹ ماده ۷۵- استفاده از تختخواب‌هایی که دارای پارگی یا شکستگی یا گودرفتگی باشد و ایجاد سروصدای غیر طبیعی نماید ممنوع است.

۱۱۰ ماده ۷۶- برای حمل و نقل و جابه‌جایی مواد غذایی فاسد شدنی مهد کودک مانند انواع گوشت دام و طیور و آبزیان، مواد پروتئینی، فراورده‌های خام و پخته غذایی دام و طیور، شیر و محصولات لبنی و امثال آنها باید منحصرًا از وسایط نقلیه مخصوص و مجهز به سردخانه سالم و مناسب استفاده شود.

۱۱۱ ماده ۷۷- برای حمل و نقل و جابه‌جایی هر نوع ماده غذایی مورد نیاز مهد کودک که بدون شستشو و پخت و پز مجدد به مصرف می‌رسند، انواع نان، شیرینی جات و خشکبار و امثال آنها باید از وسایط نقلیه مخصوص و مجهز به اتاقک محفوظ و مناسب و بهداشتی و تمیز استفاده شود.

۱۱۲ ماده ۷۸- کلیه افرادی که در وسایط نقلیه موضوع مواد ۷۶ و ۷۷ فوق الذکر با جابه‌جایی مواد غذایی سر و کار دارند مشمول ماده ۲ این آئین‌نامه در خصوص اخذ کارت معاینه پزشکی و تبصره‌های ذیل آن می‌باشند.

۱۱۳ صاحبان وسایط نقلیه موضوع این آئین‌نامه موظفند قبل از بهره برداری از آنها مجوز حمل و نقل مواد غذایی توسط وسیله نقلیه مربوطه را از وزارت بهداشت اخذ نمایند.

۱۱۴ ماده ۸۰- حمل و نقل مواد غذایی موضوع مواد ۷۶ لغایت ۷۹ این آئین‌نامه توسط وسایط نقلیه غیر مجاز، ممنوع و علاوه بر اخذ جریمه موجب توقف وسیله نقلیه به مدت حداقل یک‌ماه خواهد شد.

۱۱۵ ماده ۸۱- استفاده از انبرک مخصوص از جنس استنلس استیل برای برداشتن دانه‌های شیرینی جات، خرما، خیارشور، قطعات پنیر، حلوا و امثال آنها الزامی است.

ماده ۱- اهداف

- ۱-۱. ایجاد بستری مناسب در راستای رشد همه جانبه کودکان مشتمل بر ابعاد روانی، اخلاقی، معنوی، اجتماعی و جسمی کودکان.
- ۱-۲. پرورش درک و نگرش صحیح کودکان نسبت به وقایع محیط زندگی و محیط اجتماعی و شکوفایی استعداد های کودکان در ابعاد مختلف.
- ۱-۳. توسعه توانایی های کودکان در بیان اندیشه و بروز احساسات و عواطف با استفاده از آموزش مهارت های زندگی، هنری، کلامی، بازی، شعر و نمایش.
- ۱-۴. ایجاد پایگاهی برای اجرای سیاست ها و برنامه های رشد و تکامل یکپارچه کودکان کشور.
- ۱-۵. ارتقای هشیاری اخلاقی و توجه به ارزش های دینی و مذهبی.
- ۱-۶. آموزش مفاهیم اجتماعی نظیر تعاون، نوع دوستی، گذشت، ایثار، همکاری و ارزش های مطلوب زندگی و آموزش مهارت های زندگی از طریق آموزش غیرمستقیم و کسب تجارب گوناگون
- ۱-۷. کمک به اولیاء در مراقبت، نگهداری و پرورش کودکان و ایجاد ارتباط مؤثر دو جانبه بین کودک و اولیاء.
- ۱-۸. آماده سازی کودکان برای ورود به نظام آموزش رسمی کشور.

ماده ۲- تعاریف

مهد کودک: به مرکزی اطلاق می گردد که مسئولیت مراقبت و فرایند یاددهی، یادگیری کودکان در ابعاد زیستی، روانی و اجتماعی را عهده دار می باشد و با فراهم آوردن فرصت ها و تجارب یادگیری متنوع برای یادگیری کودکان از سن ۶ ماه تا قبل از سن ورود به دبستان تحقق این امر را میسر می سازد.

تعاریف انواع مهدهای کودک

مهد قرآنی: مهد کودکی است که علاوه بر انجام مسئولیت مراقبت و پرورش کودکان در ابعاد مختلف، به امر آموزش قرآن و مفاهیم دینی به کودکان نیز فعالیت دارد.

مهد مساجد: مهد کودکی است که با استفاده از امکانات و فضای فیزیکی مساجد برای ارائه خدمات فرهنگی، آموزشی به کودکان منطقه و نمازگزاران تأسیس می گردد.

آئینه مهد: مهد کودکی است که در روزهای جمعه از ساعت ۱۰ لغایت ۱۴ جهت ارائه خدمات مهدهای کودک به کودکانی که والدین آنها در نماز جمعه حضور دارند تشکیل می گردد.

روستا مهد: مهد کودکی است که توسط اشخاص حقیقی و یا حقوقی و با همکاری شورای اسلامی و تحت نظارت سازمان بهزیستی تأسیس می گردد و مسئولیت مراقبت و پرورش کودکان روستایی در ابعاد مختلف از آغاز سه سالگی تا ۶ سالگی را عهده دار می باشد.

موافقت اصولی: موافقت نامه ای است که پس از طی مراحل پیش بینی شده در دستورالعمل عمومی توسط کمیسیون ماده ۲۶ استان با اعتبار یک ساله برای متقاضیان صادر می گردد تا نسبت به آماده نمودن ساختمان، تجهیز و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز و کسب تأییدیه های لازم اقدام نماید. شایان ذکر است اعتبار موافقت اصولی یک بار به مدت ۶ ماه قابل تمدید می باشد.

مؤسس: به شخص حقیقی یا حقوقی اطلاق می گردد که پس از طی مراحل پیش بینی شده موفق

به دریافت موافقت اصولی و سپس پروانه فعالیت می‌گردد.
مسئول فنی: فرد مؤنث واجد شرایطی است که از طرف مؤسس (حقیقی یا حقوقی)، به سازمان بهزیستی استان معرفی تا پس از تأیید کمیسیون استان برای آن فرد پروانه مسئول فنی صادر و در مهدکودک مربوطه مطابق با این دستورالعمل انجام وظیفه نماید.
پروانه فعالیت: مجوزی است که برای شروع و تداوم فعالیت مهدکودک پس از تجهیز و تأمین و معرفی نیروی انسانی موردنیاز با اعتبار سه ساله صادر می‌گردد.

ماده ۳- نظارت

۳-۱. کمیته نظارت تخصصی ستادی

۳-۱-۱. اعضاء

۳-۱-۱-۱. معاون پیشگیری و اجتماعی سازمان بهزیستی کشور (رئیس کمیته)؛

۳-۱-۱-۲. مدیر کل دفتر کودکان و نوجوانان (نایب رئیس کمیته)؛

۳-۱-۱-۳. رئیس گروه توسعه و راهبری مهدهای کودک (دبیر کمیته)؛

۳-۱-۱-۴. نماینده دفتر حقوقی سازمان

۳-۱-۱-۵. رئیس هیئت مدیره کانون توسعه و همیاری مهدهای کودک کشور.

۳-۱-۱-۶. دو نفر کارشناس و صاحب‌نظر در حوزه مسائل تعلیم و تربیت کودکان با انتخاب معرفی ریاست سازمان

تبصره ۱- جلسات کمیته ستادی با حضور اکثریت اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات متخذه با اکثریت آراء معتبر می‌باشد.

تبصره ۲- در صورت لزوم از معاون پیشگیری و اجتماعی استان جهت شرکت در جلسه کمیته ستادی بدون حق رأی دعوت به عمل می‌آید.

تبصره ۳- هنگام طرح تخلفات مهدهای کودک خودکفا و قرآنی حضور نماینده سازمان مربوطه در جلسه کمیته ستادی الزامی است.

۳-۱-۲. وظایف

۳-۱-۲-۱. بررسی و اعلام نظر در مورد گزارش‌ها و پرونده‌های ارجاعی از کمیسیون عالی، کمیسیون استانی و مؤسسين و یا مسؤولان فنی (مدیران) مهدهای کودک.

۳-۱-۲-۲. اعزام کارشناسان جهت بازدید و ارزیابی عملکرد مهدهای کودک استان‌ها در صورت لزوم.

۳-۲. کمیته نظارت تخصصی بهزیستی استان

۳-۲-۱. اعضاء

۳-۲-۱-۱. معاون پیشگیری و اجتماعی بهزیستی استان (رئیس کمیته).

۳-۲-۱-۲. کارشناس امور کودکان بهزیستی استان (دبیر کمیته).

۳-۲-۱-۳. دو نفر صاحب‌نظر در رشته علوم تربیتی به انتخاب مدیر کل استان.

۳-۲-۱-۴. نماینده دفتر حقوقی بهزیستی استان.

۳-۲-۱-۵. رئیس هیئت مدیره کانون توسعه و همیاری مهدهای کودک استان.

تبصره ۴- جلسات کمیته استانی با حضور اکثریت اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات متخذه با اکثریت آراء معتبر می‌باشد.

تبصره ۵- هنگام بررسی شکایات و تخلفات مهد کودک باید از مسئول فنی جهت شرکت در جلسه و پاسخ‌گویی دعوت به عمل آید.

تبصره ۶- هنگام طرح تخلفات مهدهای کودک قرآنی حضور نماینده سازمان مربوطه در جلسه

کمیته استانی الزامی است.

تبصره ۷- هنگام طرح پرونده مهدهای کودک در کمیته استانی رئیس بهزیستی شهرستان نیز به تشخیص کمیته استانی می‌تواند بدون حق رأی در جلسه شرکت نماید.

تبصره ۸- مصوبات کمیته استانی با ابلاغ مدیر کل بهزیستی استان قابلیت اجرا می‌یابد.
۳-۲-۲ وظایف

۳-۲-۲-۱. نظارت بر فرایند تأسیس و اداره مهدهای کودک بر اساس ضوابط و مقررات جاری
۳-۲-۲-۲. بررسی شکایات و تخلفات مهدهای کودک.

۳-۲-۲-۳. بررسی گزارش‌های کارشناسی در خصوص عملکرد مهدهای کودک.

۳-۲-۲-۴. بررسی و تأیید گزارش شهرستان در مورد ساختمان، تعیین ظرفیت، نام و آرم مهد کودک به هنگام صدور پروانه فعالیت.

۳-۲-۲-۵. تهیه و تدوین برنامه زمان‌بندی نظارت برای مهدهای کل استان و اخذ گزارشات نظارتی از شهرستان‌ها.

۳-۲-۲-۶. تهیه و تنظیم صورت جلسات تشکیل کمیته استانی و ارسال به موقع به کمیسیون استانی.

۳-۲-۲-۷. تعیین شهریه مهدهای کودک در هر سال و ابلاغ آن به مهدهای کودک جهت اجرا و نظارت بر آن (مطابق آیین نامه اجرایی تعیین شهریه).

۳-۲-۲-۸. اعلام نقشه جایابی مهدهای کودک به شهرستانهای تابعه.

۳-۲-۲-۹. ارسال دستورالعمل‌ها، شیوه‌نامه‌ها، و بخشنامه‌های مرتبط به ادارات بهزیستی شهرستان‌ها جهت ارسال به مهدهای کودک.

۳-۲-۲-۱۱. بررسی و اتخاذ تصمیم در مورد درخواست تعطیلی موقت مهدکودک.

۳-۲-۲-۱۲. بررسی مدارک متقاضیان دریافت پروانه فعالیت ارجاعی از کمیسیون استانی و تطبیق مندرجات آن با مفاد این دستورالعمل.

۳-۲-۲-۱۳. پیشنهاد تذکر یا ابطال پروانه به کمیسیون ماده ۲۶ استان.

ماده ۴- نحوه تأسیس مهدکودک

۴-۱. شرایط نیروی انسانی

۴-۱-۱. مؤسس

۴-۱-۱-۱. شرایط عمومی

۴-۱-۱-۱-۱. اعتقاد به دین مبین اسلام یا یکی از ادیان رسمی تصریح شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

۴-۱-۱-۱-۲. تابعیت جمهوری اسلامی ایران.

۴-۱-۱-۱-۳. عدم اعتیاد به مواد مخدر

۴-۱-۱-۱-۴. عدم سوء پیشینه کیفری

۴-۱-۱-۱-۵. داشتن تأییدیه صلاحیت فردی حراست

۴-۱-۱-۱-۶. داشتن کارت پایان خدمت یا معافیت برای برادران

۴-۱-۱-۱-۷. برخورداری از سلامت جسم و روان به تأیید روان پزشک معتمد سازمان.

۴-۱-۱-۱-۸. داشتن تأییدیه گزینش برای انتخاب اصلح

تبصره ۹- برای اشخاص حقوقی تأسیس مهدکودک باید در اساسنامه قید شده باشد.

تبصره ۱۰- معلولین با تأیید کمیته توانبخشی مبنی بر توانایی انجام وظایف مؤسس و داشتن سلامت روان مستثنی از بند ۴-۱-۱-۷ می‌باشند.

۴-۱-۱-۲ شرایط اختصاصی

- ۴-۱-۱-۲-۱. دارا بودن تحصیلات کارشناسی یا بالاتر.
- ۴-۱-۱-۲-۲. طی دوره‌های آموزشی مطابق با دستورالعمل آموزشی.
- ۴-۱-۱-۲-۳. در صورت فقدان متقاضیان با مدرک تحصیلی کارشناسی یا بالاتر، افراد دارای مدرک تحصیلی کاردانی می‌توانند متقاضی تأسیس روستا مهد و یا متقاضی تأسیس مهدکودک در مناطق کم برخوردار شهری باشند.
- ۴-۱-۲. مسئول فنی
 - ۴-۱-۲-۱. شرایط عمومی شده در بند ۴-۱-۱-۱
 - ۴-۱-۲-۲. شرایط اختصاصی
 - ۴-۱-۲-۱-۱. کلیه شرایط لازم ذکر
 - ۴-۱-۲-۲-۱. طی دوره‌های آموزشی مطابق با دستورالعمل آموزشی.
 - ۴-۱-۲-۲-۲. موفقیت در مصاحبه تخصصی (مطابق با آیین‌نامه اجرایی مصاحبه تخصصی)
 - ۴-۱-۲-۲-۳. دارا بودن یکی از شرایط تحصیلی ذیل:
 - ۴-۱-۲-۲-۳-۱. دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی یا بالاتر در رشته پیش دبستانی.
 - ۴-۱-۲-۲-۳-۲. دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های روان‌شناسی، علوم اجتماعی فقط با گرایش مددکاری اجتماعی و خدمات اجتماعی، علوم تربیتی، مشاوره و راهنمایی، مدیریت آموزشی، آموزش ابتدایی و کودکیاری با شش ماه سابقه کار آموزشی رسمی در مهدهای کودک با تأیید کمیته تخصصی و یا گذراندن ۱۰۰ ساعت کارورزی در مهدهای کودک با تأیید بهزیستی استان.
 - ۴-۱-۲-۲-۳-۳. دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های علوم قرآنی، الهیات یا سطح حوزوی معادل، با یک سال سابقه کار آموزشی در مهدهای کودک با تأیید کمیته تخصصی و یا گذراندن ۳۰۰ ساعت کارورزی در مهدهای کودک.
 - ۴-۱-۳. مربی
 - ۴-۱-۳-۱. شرایط عمومی
 - ۴-۱-۳-۱-۱. کلیه شرایط لازم ذکر شده در بند ۴-۱-۱-۱
 - ۴-۱-۳-۱-۲. دارا بودن حداقل ۲۰ و حداکثر ۶۰ سال سن.
 - ۴-۱-۳-۲. شرایط اختصاصی مربی
 - ۴-۱-۳-۲-۱. دارا بودن مدرک تحصیلی کاردانی یا بالاتر با اولویت رشته‌های مربی کودک و پیش‌دبستانی.
 - ۴-۱-۳-۲-۲. افرادی که دارای حداقل تحصیلات دیپلم بوده و همچنین دارای یک سال سابقه فعالیت در مهدکودک باشند در صورت داشتن سایر شرایط می‌توانند مربی مهدکودک باشند.
 - ۴-۱-۳-۲-۳. داشتن گواهی گذراندن دوره آموزشی مطابق دستورالعمل آموزشی.
 - ۴-۱-۴. ترکیب و تعداد نیروی انسانی مورد نیاز مهدکودک
 - ۴-۱-۴-۱. یک نفر مسئول فنی به‌عنوان مدیر.
 - ۴-۱-۴-۲. یک نفر مربی مهدکودک به ازای هر ۱۰ کودک شیرخوار، ۱۵ کودک نوپا، یا ۱۵ کودک نوپاوه.
 - ۴-۱-۴-۳. یک نفر کمک مربی مهدکودک به ازای هر ۱۰ کودک شیرخوار، ۱۵ کودک نوپا، یا ۱۵ کودک نوپاوه.
 - ۴-۱-۴-۴. به ازای هر ۱۰ کودک شیرخوار یک نفر مراقب.
 - ۴-۱-۴-۵. یک نفر خدمتگذار به ازای هر ۵۰ کودک.

- ۴-۱-۴-۶. یک نفر آشپز برای مهدهای کودک تمام وقت، شبانه، شبانه روزی و ...
- ۴-۱-۴-۷. یک نفر کمک آشپز برای مهدهای کودک تمام وقت، شبانه، و شبانه روزی با ظرفیت بیش از ۱۰۰ کودک.
- ۴-۱-۴-۸. روان شناس و کارشناس بهداشت به صورت پاره وقت یک بار در ماه.
- ۴-۲
 ۴-۲-۱. موافقت اصولی
 ۴-۲-۱-۱. اشخاص حقیقی
 ۴-۲-۱-۱-۱. فرم درخواست تکمیل شده موافقت اصولی (پیوست شماره ۱-۱)
 ۴-۲-۱-۱-۲. تصویر تمامی صفحات شناسنامه
 ۴-۲-۱-۱-۳. تصویر کارت ملی
 ۴-۲-۱-۱-۴. دوقطعه عکس پرسنلی
 ۴-۲-۱-۱-۵. تصویر گواهی وضعیت نظام وظیفه برای برادران (برابر اصل)
 ۴-۲-۱-۱-۶. اصل گواهی عدم سوء پیشینه کیفری
 ۴-۲-۱-۱-۷. اصل گواهی عدم اعتیاد
 ۴-۲-۱-۱-۸. تأییدیه صلاحیت فردی از ادارات اماکن
 ۴-۲-۱-۱-۹. تصویر مدرک تحصیلی کارشناسی (برابر اصل)
 ۴-۲-۱-۱-۱۰. تأییدیه صلاحیت فردی از حراست
 ۴-۲-۱-۱-۱۱. اصل گواهی دوره آموزشی مطابق با دستورالعمل آموزشی
- تبصره ۲۱-** موافقت اصولی و پروانه فعالیت برای متقاضیانی که اقلیت‌های مذهبی می‌باشند با تأیید حراست سازمان و به صورت متمرکز توسط سازمان بهزیستی کشور صادر خواهد شد.
- ۴-۲-۱-۲ (اشخاص حقوقی)
 ۴-۲-۱-۲-۱. فرم درخواست تکمیل شده موافقت اصولی (پیوست شماره ۱-۲)
 ۴-۲-۱-۲-۲. پروانه تأسیس معتبر از سازمان بهزیستی
 ۴-۲-۱-۲-۳. شماره ثبت از اداره ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیر تجاری
 ۴-۲-۱-۲-۴. درج موضوع تأسیس مهد کودک در اهداف اساسنامه
 ۴-۲-۱-۲-۵. آخرین آگهی تغییرات اساسنامه در روزنامه رسمی کشور
 ۴-۲-۱-۲-۶. تصویر مدرک تحصیلی کارشناسی دو نفر از اعضای هیئت مدیره (برابر اصل)
 ۴-۲-۲ (حقیقی و حقوقی)
 ۴-۲-۲-۱. فرم درخواست تکمیل شده پروانه فعالیت (پیوست شماره ۱-۴ و ۱-۵)
 ۴-۲-۲-۲. دارا بودن موافقت اصولی جهت اشخاص حقیقی و حقوقی
 ۴-۲-۲-۳. دو قطعه عکس پرسنلی متقاضی حقیقی و رئیس هیئت مدیره متقاضی حقوقی
 ۴-۲-۲-۴. تأییدیه دفتر فنی و مهندسی در خصوص مکان مهد کودک
 ۴-۲-۲-۵. تأییدیه انتظامی ترافیکی در خصوص مکان مهد کودک
 ۴-۲-۲-۶. تأییدیه اداره بهداشت در خصوص مکان مهد کودک
 ۴-۲-۲-۷. تأییدیه مکان مهد کودک توسط کارشناس حوزه کودکان
 ۴-۲-۲-۸. تصویر مدرک تحصیلی مرتبط مسئول فنی (برابر اصل)
 ۴-۲-۲-۹. گواهینامه آموزشی مطابق با دستورالعمل آموزشی
 ۴-۲-۲-۱۰. تأییدیه گزینش (مؤسس و مسئول فنی)
- تبصره ۲۲-** روستا مهدها از داشتن تأییدیه انتظامی ترافیکی و پرداخت مبلغ تعیین شده جهت صدور پروانه فعالیت معاف می‌باشند.

۴-۲-۳ (تمدید پروانه فعالیت

۴-۲-۳-۱. فرم درخواست تکمیل شده تمدید پروانه فعالیت (پیوست شماره ۱-۴ و ۱-۵)

۴-۲-۳-۲. تصویر پروانه فعالیت

۴-۲-۳-۳. دو قطعه عکس پرسنلی متقاضی حقیقی و رئیس هیئت مدیره متقاضی حقوقی

۴-۲-۳-۴. تأییدیهٔ اماکن در صورت تغییر مکان مرکز

۴-۲-۳-۵. تأییدیهٔ ادارهٔ بهداشت

۴-۲-۳-۶. تأییدیهٔ معتبر فنی و مهندسی (روستا مهدها از ارائه این تأییدیه معاف می‌باشند)

۴-۲-۳-۷. تأییدیهٔ کمیته تخصصی در خصوص عملکرد و مکان مرکز در صورت تغییر

۴-۲-۳-۸. تأییدیهٔ صلاحیت فردی از حراست سازمان

۴-۲-۳-۹. ارائه گواهی دوره‌های آموزشی که مطابق با دستورالعمل آموزشی گذرانده‌اند.

۴-۲-۳-۱۰. تأییدیهٔ عضویت در کانون توسعه و همیاری مهدهای کودک استان

۴-۲-۴ (پروانه مسئول فنی

۴-۲-۴-۱. فرم درخواست تکمیل شده پروانه مسئول فنی (پیوست شماره ۱-۸)

۴-۲-۴-۲. تصویر تمامی صفحات شناسنامه

۴-۲-۴-۳. تصویر کارت ملی

۴-۲-۴-۴. دو قطعه عکس پرسنلی

۴-۲-۴-۵. تصویر مدرک تحصیلی مطابق با بند ۴-۱-۲-۲-۳ این دستورالعمل (برابر اصل)

۴-۲-۴-۶. تأییدیهٔ صلاحیت فردی از حراست سازمان

۴-۲-۴-۷. اصل گواهی عدم سوء پیشینه کیفری

۴-۲-۴-۸. اصل گواهی عدم اعتیاد

۴-۲-۴-۹. تأییدیهٔ صلاحیت فردی از ادارات اماکن

۴-۲-۴-۱۰. اصل گواهی دوره آموزشی (مطابق با دستورالعمل آموزشی)

تبصره ۲۳- اعتبار پروانه مسئول فنی مهدکودک دوسال می‌باشد. بدیهی است تاریخ اعتبار پروانه مسئول فنی نباید بیشتر از تاریخ اعتبار پروانه فعالیت مهدکودک باشد.

تبصره ۲۴- چنانچه دارنده موافقت اصولی و مسئول فنی یک نفر باشند، نیازی به ارائه مجدد مدارک شخص نمی‌باشد و پروانه مسئول فنی برای افراد مذکور برای ۳ سال صادر خواهد شد.

۴-۳ (فرآیند صدور و تمدید

۴-۳-۱) موافقت اصولی

۴-۳-۱-۱. مطابق پیوست شماره ۱-۳ دستورالعمل عمومی.

۴-۳-۲) پروانه فعالیت

۴-۳-۲-۱. مطابق پیوست شماره ۱-۶

۴-۳-۳. تمدید پروانه فعالیت

۴-۳-۳-۱. مطابق پیوست شماره ۱-۷

تبصره ۲۸- تمدید پروانه فعالیت مهدهای کودکی که طی سال‌های گذشته تحت عنوان «مهدکودک تخصصی» پروانه فعالیت دریافت نموده‌اند و در حال حاضر نیز علاوه بر انجام کلیه فعالیت‌های مهدکودک به‌طور تخصصی در یک رشته فرهنگی، هنری و ورزشی با حضور مدیر مسئول و مربیان واجد مدرک کارشناسی یا بالاتر در رشته مربوطه فعالیت می‌نمایند به شرط انطباق با آیین نامه جدید بلامانع است.

تبصره ۲۹- روستا مهدها از اخذ تأییدیه ترافیکی انتظامی و پرداخت هزینهٔ صدور پروانه فعالیت معاف می‌باشند.

ماده ۵- شرح وظایف

۱-۵. کارشناس امور کودکان بهزیستی شهرستان

۱-۱-۵. اجرای دقیق دستورالعمل‌ها، و بخشنامه‌ها و انجام پیگیری‌های لازم.

۱-۲-۵. نظارت و بازدید مستمر بر عملکرد مهدهای کودک شهرستان.

۱-۳-۵. نظارت بر اجرای محتوای آموزشی ابلاغ شده از سازمان بهزیستی کشور

۱-۴-۵. ارائه اطلاعات و آمارها به سازمان بهزیستی استان.

۱-۵-۵. معرفی متقاضیان جهت گذراندن دوره‌های آموزشی مسئولین فنی، مربیان و سایر کارکنان مهد.

۱-۶-۵. تهیه آرشپوی از مشخصات افراد واجد شرایط تصدی مسئول فنی و مربیگری جهت معرفی به مهدهای کودک فعال و در شرف تأسیس.

۱-۷-۵. تهیه گزارش و اخذ مدارک جهت تکمیل پرونده متقاضیان موافقت اصولی، پروانه فعالیت، تمدید پروانه فعالیت، کارت مسئول فنی و ارجاع پرونده به کمیته استانی.

۱-۸-۵. تدوین نقشه جایابی مهدهای کودک شهرستان‌ها و ارائه آن به کمیته استانی.

۱-۹-۵. بررسی شکایات و ارائه گزارش به کمیته استانی همراه با پیشنهادات.

۱-۱۰-۵. اجرای دستورات محوله از سوی مقام مافوق در چارچوب وظایف کاری.

۲-۵. کارشناس امور کودکان بهزیستی استان

۱-۲-۵. نظارت بر حسن اجرای دستورالعمل‌ها، و بخشنامه‌ها در سطح استان و انجام پیگیری‌های لازم.

۲-۲-۵. نظارت بر عملکرد کارشناسان امور کودکان شهرستان‌ها.

۲-۳-۵. نظارت بر اجرای محتوای آموزشی ابلاغ شده از سازمان بهزیستی کشور

۲-۴-۵. ارائه اطلاعات و آمار به سازمان بهزیستی کشور

۲-۵-۵. انجام هماهنگی‌های لازم جهت برگزاری دوره‌های آموزشی مسئولین فنی، مربیان و سایر کارکنان مهد.

۲-۶-۵. معرفی مسئولین فنی و مربیان جهت شرکت در دوره‌های آموزشی.

۲-۷-۵. تهیه آرشپوی از مشخصات افراد واجد شرایط تصدی مسئول فنی و مربیگری جهت معرفی به مهدهای کودک فعال و در شرف تأسیس.

۲-۸-۵. بررسی و اعلام نظر در مورد پرونده متقاضیان موافقت اصولی، پروانه فعالیت، تمدید پروانه فعالیت، کارت مسئول فنی و ارجاع پرونده به کمیته استانی.

۲-۹-۵. تدوین نقشه جایابی مهدهای کودک شهرستان‌ها و ارائه آن به کمیته استانی.

۱-۹-۵. بررسی شکایات و ارائه گزارش به کمیته استانی همراه با پیشنهادات.

۱-۱۰-۵. بازدید از مهدهای کودک استان و انجام راهنمایی و تدوین گزارش.

۲-۱۱-۵. اجرای دستورات محوله از سوی مقام مافوق در چارچوب وظایف کاری.

۳-۵. مسئول پرداخت

۳-۵. حقوق و مزایا و حق بیمه کارکنان طبق قوانین کار و تأمین اجتماعی و ارائه گزارش سه ماه یکبار پرداخت حقوق و مزایا و حق بیمه تأمین اجتماعی کارکنان به بهزیستی شهرستان مربوطه.

۳-۱-۵. اقدام به بیمه حوادث و مسئولیت کودکان و کارکنان مهدکودک.

۳-۲-۵. معرفی مدیر واجد شرایط (با تأیید سازمان بهزیستی استان).

۳-۳-۵. استخدام مربیان دارای صلاحیت مطابق با بندهای ۱-۳-۴ و ۲-۳-۴ ماده (۴) این دستورالعمل.

۳-۴-۵. معرفی ساختمان دارای استانداردهای ساختمانی و تجهیزاتی مهدکودک از نظر فنی، ایمنی

- و بهداشتی به بهزیستی استان مطابق با ضوابط طراحی معماری مهدهای کودک، آئین نامه مقررات بهداشتی و مفاد این دستورالعمل.
- ۵-۳-۵. ثبت درآمدها و هزینه‌ها در دفاتر و به روز نگهداشتن گزارش مالی مهدکودک.
- ۵-۳-۶. سایر وظایف محوله و تعریف شده از سوی سازمان بهزیستی.
- ۴-۵. مسئول فنی
- ۴-۱-۵. فراهم آوردن فرصت مناسب برای آشنایی کودکان با ارزش‌های اخلاقی، اسلامی و آموزش مفاهیم قرآنی با بهره‌مندی از منابع علمی و مذهبی.
- ۴-۲-۵. معرفی مربیان دوره دیده به مؤسس جهت استخدام.
- ۴-۳-۵. حضور مستمر در مهدکودک در ساعات فعالیت مقرر.
- ۴-۴-۵. برنامه‌ریزی و نظارت بر فعالیت‌های مهدکودک، اداره امور داخلی، و انجام مکاتبات اداری در چارچوب مقررات.
- ۴-۵-۵. اجرای آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ارسالی و همکاری با سازمان بهزیستی استان.
- ۴-۶-۵. تنظیم پرونده ثبت نام کودکان شامل مشخصات فردی، خانوادگی و گواهی واکسیناسیون و گواهی صحت سلامت.
- ۴-۷-۵. تنظیم پرونده‌های نیروی انسانی شامل مشخصات فردی، خانوادگی، کارت بهداشت، تصویر مدرک تحصیلی و گواهینامه دوره آموزشی....
- ۴-۸-۵. برنامه‌ریزی و نظارت بر نحوه مراقبت، پرورش و آموزش کودکان توسط مربیان.
- ۴-۹-۵. رسیدگی به مسائل و مشکلات جاری مهدکودک و پاسخگویی به مراجعین.
- ۴-۱۰-۵. تشکیل جلسات منظم با اولیاء جهت آشنا ساختن اولیاء با امور تربیتی، آموزشی، بهداشتی و اجتماعی کودکان.
- ۴-۱۱-۵. تشکیل جلسات منظم و نظرخواهی از مربیان در ارتباط با برنامه‌های آموزشی کودکان و نظارت بر حسن انجام وظایف آنان.
- ۴-۱۲-۵. نصب فهرست اسامی تمامی کارکنان مهدکودک با ذکر رشته تحصیلی.
- ۴-۱۳-۵. الزام کارکنان به توجه و پیش بینی احتمال وقوع کودک‌آزاری گزارش فوری و مورد قصور و غفلت قرار گرفتن کودکان و اطلاع رسانی آنی شفاهی و مکتوب به بهزیستی شهرستان.
- ۴-۱۴-۵. فراهم آوردن زمینه شرکت مربیان و کمک مربیان در کارگاه‌های آموزشی و بازآموزی سازمان.
- ۴-۱۵-۵. تهیه و تنظیم گزارش‌ها و آمارهای لازم برای ارائه به سازمان.
- ۴-۱۶-۵. معرفی جانشین واجد شرایط به سازمان بهزیستی و کسب تأییدیه آن سازمان به هنگام مرخصی.
- ۴-۱۷-۵. شرکت فعال در دوره‌های آموزشی مطابق با دستورالعمل.
- ۴-۱۸-۵. اطلاع رسانی شفاهی و مکتوب از وضعیت کودک به اولیاء تا حد ممکن.
- ۴-۱۹-۵. نظارت بر حضور و غیاب کارکنان مهدکودک و حسن روابط کارکنان با مراجعان و اولیاء کودکان و ایجاد هماهنگی و همکاری‌های صمیمانه بین کارکنان.
- ۴-۲۰-۵. برنامه‌ریزی و نظارت در امر پذیرش و ترخیص کودکان و بررسی علل غیبت آنان.
- ۴-۲۱-۵. نظارت بر بهداشت محیط، بهداشت فردی و وضعیت تغذیه کودکان.
- ۴-۲۲-۵. اتخاذ تدابیر لازم و اقدام سریع در انجام کمک‌های اولیه در مواقع بروز حادثه.
- ۴-۲۳-۵. برنامه‌ریزی و برگزاری مراسم در روزهای خاص مانند اعیاد، مراسم سوگواری، روزهای ملی، مذهبی.

۲۴-۵. اجرای دستورات محوله از سوی مقام مافوق در چهارچوب وظایف کاری.
تبصره ۳۰- مؤسس واجدالشرایط بند ۲-۵ می تواند به عنوان مسئول فنی نیز فعالیت کند.

۵-۵. مربی

۱-۵. حضور منظم در مهد کودک و مراقبت، پرورش و آموزش کودکان در طی ساعات کار تعیین شده.

۲-۵. تلاش جهت پرورش کودکان در ابعاد روانی و اجتماعی، معنوی، اخلاقی و جسمی در پرتو مفاهیم دینی و مذهبی و مضامین علمی در چهارچوب برنامه های تبیینی منطبق بر ضوابط.

۳-۵. تهیه و تنظیم طرح برنامه روزانه کودکان در چهارچوب برنامه های پیش بینی شده و اجرای صحیح آن.

۴-۵. توجه به حضور و غیاب کودکان، و اعلام غیبت آنها به مسئول فنی مهد کودک.

۵-۵. جدا کردن کودک بیمار از سایر کودکان و اطلاع موضوع به مسئول فنی در صورت مشاهده کودک بیمار.

۶-۵. اجرای صحیح برنامه تغذیه کودکان تحت مسئولیت، دادن غذا به کودکان شیرخوار و نوپا و حضور در تمام ساعات صرف غذای کودکان.

۷-۵. نظارت بر چگونگی وضع بهداشت فردی کودکان.

۸-۵. رعایت بهداشت فردی و کوتاه نگه داشتن ناخن ها و استفاده از لباس ویژه مهد کودک با رنگ های شاد و روشن به غیر از سفید.

۹-۵. نظارت بر خواب و استراحت کودکان و کنترل شرایط لازم.

۱۰-۵. طرح مسائل و مشکلات کودکان با مسئول فنی مهد کودک همراه با پیگیری آنها.

۱۱-۵. اجتناب از تنبیه بدنی.

۱۲-۵. اجتناب از تهدید در مواردی چون عدم اثربخشی آموزش توالی و نظافت و همچنین عدم تطابق کودک با برنامه مهد کودک همچون تغذیه و استراحت.

۱۳-۵. گزارش فوری به مسئول فنی مهد کودک در صورت احتمال وقوع کودک آزاری و مورد قصور و غفلت قرار گرفتن کودک.

۱۴-۵. کنترل وضع اتاق و وسایل و تجهیزات مربوطه، هنگام بروز حوادث احتمالی، ضمن اطلاع به مسئول فنی مهد کودک و نیز اطلاع به مراکز امدادی حسب مورد.

۱۵-۵. حضور در دوره های آموزشی مرتبط با حوزه فعالیت به تشخیص مسئول فنی مهد کودک.

۱۶-۵. مراقبت از سلامت جسم و روان کودک.

۱۷-۵. اجرای دستورات محوله از سوی مقام مافوق در چهارچوب وظایف کاری.

۵-۶. کمک مربی و مراقب

۱-۶. کمک به مربی در امر آموزش کودکان.

۲-۶. نگهداری و زیر نظر گرفتن کودکان به منظور رفع نیازهای آنان با هماهنگی مربی مربوطه.

۳-۶. تعویض ملحفه و لباس و پوشک کودکان و شستشوی کودکان با رعایت اصول بهداشتی و مراقبت های لازم.

۴-۶. کمک در اجرای صحیح برنامه تغذیه کودکان با نظارت مربی و دادن غذا به کودکان شیرخوار و نوپا.

۵-۶. هدایت کودکان به توالی و دستشویی و شستشوی آنان با دستکش یک بار مصرف جداگانه در هر نوبت تعویض یا شستشوی هر کودک.

۶-۶. رعایت بهداشت فردی و کوتاه نگه داشتن ناخن ها و استفاده از لباس مناسب ویژه مهد کودک با رنگ های شاد و روشن به غیر از سفید.

- ۵-۶-۷. کنترل کامل وضع اتاق و وسایل خواب و بازی کودکان از لحاظ ایمنی و بهداشتی زیر نظر مربی.
- ۵-۶-۸. ارائه گزارش به مربی مربوطه در صورت مشاهده هر گونه تغییرات خاص عاطفی و جسمی در کودک.
- ۵-۶-۹. همکاری با مربی در حفظ و نگهداری وسایل و تجهیزات مهدکودک و آماده نگهداشتن آنها برای فعالیت‌های مربوطه.
- ۵-۶-۱۰. همکاری با مربی در امر پذیرش و ترخیص کودکان.
- ۵-۶-۱۱. نظافت اتاق‌ها، وسایل و مسیر تردد کودکان زیر نظر مربی مربوطه.
- ۵-۶-۱۲. اجرای دستورات محوله از سوی مقام مافوق در چهارچوب وظایف کاری.

ماده ۶- مقررات تخصصی

- ۶-۱. مهدهای کودک از نظر زمان فعالیت به مهدهای کودک شبانه روزی (مهدکودکی که ۲۴ ساعته فعال است)، شبانه (مهدکودکی که از ساعت ۱۷ الی ۸ صبح روز بعد در تمام ایام هفته فعالیت دارد)، تمام وقت (مهدکودکی است که از ساعت ۷:۳۰ صبح الی ۱۵:۳۰ فعالیت دارد)، نیمه وقت (مهدکودکی است که روزانه به مدت ۴ ساعت در نوبت صبح یا بعدازظهر فعالیت دارد)، پاره وقت (مهدکودکی است که روزانه کمتر از ۴ ساعت در تمام ایام هفته یا فقط در روزهای معینی از هفته فعالیت دارد) و... طبقه‌بندی می‌گردند.
- ۶-۱. نصب تابلو، مهر و سربرگ مهدکودک دقیقاً باید مطابق با بخشنامه ابلاغی از سوی ریاست محترم سازمان باشد.
- ۶-۲. اقلیت‌های دینی پذیرفته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در صورتی که واجد شرایط مفاد این آئین‌نامه باشند، می‌توانند پس از طی مراحل لازم مؤسس یا مسئول فنی مهدکودکی باشند که فقط اقدام به پذیرش کودکان اقلیت دینی به‌جز مسلمان می‌نماید.
- ۶-۳. اگر مؤسس به دلیل ارتکاب جرایم مؤثر محکوم و زندانی شود و یا به هر دلیلی بر طبق نظر کمیسیون عالی از وی سلب صلاحیت گردد، پروانه فعالیت مهدکودک ابطال می‌شود. همچنین اگر مسئول فنی به دلیل ارتکاب جرایم مؤثر محکوم و زندانی شود و یا به هر دلیلی بر طبق نظر کمیسیون عالی از وی سلب صلاحیت گردد، مجوز فعالیت مسئول فنی ابطال می‌شود.
- ۶-۴. اگر مؤسس خواستار تعطیل موقت مهدکودک خود باشد باید درخواست خود را به کمیته تخصصی استان ارائه، و کمیته نیز باید موضوع را در کمیسیون ماده ۲۶ استان مطرح و اتخاذ تصمیم نماید. بدیهی است مؤسس حداکثر یک بار به مدت شش ماه در طول دوره فعالیت مهدکودک می‌تواند با موافقت کمیسیون ماده ۲۶ آن را تعطیل نماید.
- ۶-۵. مؤسسين حقوقی می‌توانند با رعایت مقررات این دستورالعمل و به‌کارگیری مربیان دوره دیده و تحصیل کرده در رشته‌های مرتبط، پرداخت حقوق و مزایا طبق قانون وزارت کار و ارائه مفاصا حساب از سازمان تأمین اجتماعی نسبت به تأسیس حداکثر سه واحد مهدکودک در سطح استان اقدام نمایند منوط به آنکه دو واحد آن در مناطق کم برخوردار باشد.
- ۶-۶. هیچ فرد حقیقی نمی‌تواند مجوز بیش از یک مهدکودک را دریافت نماید.
- ۶-۷. پروانه فعالیت و کارت مسئول فنی در محل رؤیت مراجعین نصب شود.
- ۶-۸. شهریه ابلاغی و تلفن تماس بهزیستی استان در تابلوی اعلانات مهدکودک جهت اطلاع مراجعین نصب شود.
- ۶-۹. شهریه کلاس‌های فوق برنامه ابلاغی بهزیستی استان در تابلوی اعلانات مهدکودک جهت اطلاع مراجعین نصب شود.

- ۱۰-۶. چنانچه مؤسس خواستار تغییر مسئول فنی در طول سال باشد، می‌بایست یک فرد واجد شرایط جهت تصدی به سازمان معرفی نماید. و چنانچه بهزیستی استان خواستار تغییر مسئول فنی باشد موضوع با ذکر دلایل و آرایه مستندات با مؤسس مطرح و اقدام لازم به عمل می‌آید.
- ۱۱-۶. در صورت فوت، محجوریت یا مفقودالاثر شدن مؤسس مهدکودک، خانواده و وکلای قانونی باید حداکثر طی مدت ۲ ماه نسبت به معرفی مؤسس واجد شرایط اقدام نمایند، در غیراین صورت ادامه فعالیت آن مهدکودک غیر قانونی و کمیته تخصصی استان باید نسبت به پیشنهاد تعطیل آن به کمیسیون اقدام نماید.
- ۱۲-۶. هر مهد کودک می‌بایست حداقل دو گروه سنی از کودکان مندرج در این آیین نامه را مطابق پروانه فعالیت پذیرش نماید.
- ۱۳-۶. مسئول فنی فقط مجاز به اخذ شهریه ابلاغی سازمان بهزیستی استان می‌باشد.
- ۱۴-۶. انتقال یا واگذاری ساختمان مهد کودک فعال به مؤسس واجد شرایط دیگر بدون تعطیلی موقت مهد کودک با رعایت مندرجات کامل دستورالعمل با تأیید کمیته بلامانع است.
- ۱۵-۶. در صورتی که اولیای کودکی پس از ثبت نام از ادامه استفاده کودک به هر دلیل منصرف شود. اگر کودک کمتر از یک هفته از خدمات مهدکودک استفاده نموده باشد شهریه به میزان هفت روز کسر و اگر بیش از یک هفته و کمتر از دوهفته استفاده کرده باشد شهریه به میزان دوهفته محاسبه می‌شود و در صورتی که بیش از دو هفته و کمتر از سه هفته استفاده کرده باشد شهریه به میزان سه هفته محاسبه و در صورتی که بیش از سه هفته از مهدکودک استفاده کرده باشد شهریه به میزان یک ماه دریافت می‌شود. این امر در هنگام ثبت نام باید به رویت و امضاء اولیاء رسانده شود.
- ۱۶-۶. انجام هر گونه تبلیغ و پخش آگهی در زمینه مهدکودک لزوماً باید با رعایت قوانین و مقررات جاری کشور، دستورالعمل‌های سازمان بهزیستی کشور بوده و عاری از تبلیغات کذب باشد و عدم رعایت این امر منجر به صدور اخطارهای قانونی و ارجاع امر به کمیته تخصصی استان و در نهایت کمیسیون استانی و در صورت لزوم سایر مراجع قانونی خواهد شد.
- ۱۷-۶. افتتاح حساب جاری در یکی از بانک‌های رسمی کشور برای دریافت شهریه از خانواده‌هایی که تمایل به پرداخت شهریه از طریق سیستم بانکی را دارند.
- ۱۸-۶. در قبال دریافت شهریه (نقدی یا فیش واریزی) مهد موظف به ارائه قبض در دو نسخه است که نسخه دوم در پرونده کودکان بایگانی می‌شود.
- ۱۹-۶. تنظیم پرونده کارکنان شامل تصویر کارت بهداشت، تصویر گواهینامه آموزشی، تاریخ شروع به کار، تصویر قرارداد و ...
- ۲۰-۶. نصب فهرست اسامی کارکنان مهدکودک با ذکر رشته تحصیلی، سوابق در محل دید اولیاء.
- ۲۱-۶. اجرای فوق برنامه منوط به دارا بودن فضای کافی، مربی متخصص و امکانات لازم جهت برگزاری کلاس‌ها می‌باشد و می‌بایست با هماهنگی سازمان بهزیستی انجام شود.
- ۲۳-۶. تهیه و تنظیم دفاتر پذیرش، ثبت مشخصات کودکان، شهریه دریافتی و دفتر بازدید الزامی است.
- ۲۶-۶. نصب فهرست برنامه غذایی و میان وعده در محل دید اولیاء. بدیهی است برنامه غذایی و میان وعده‌های پیش بینی شده باید به تأیید کارشناس تغذیه رسیده و مهپور به مهر رسمی آن گردد.
- ۲۷-۶. ارائه برنامه فعالیت روزانه گروه‌های سنی کودکان به اولیاء و نصب در هر کلاس.
- ۲۸-۶. ابلاغ شرح وظایف برای هر یک از کارکنان مهدکودک در ۲ نسخه، و ارائه، نسخه اول به شاغل در آن شغل، ضبط نسخه دوم در پرونده مهدکودک.

۶-۲۹. رعایت کلیه موارد متداول در محیط‌های آموزشی مانند عدم استفاده از آرایش، عطر و اسپری، داشتن ناخن کوتاه و لباس فرم مرتب و خوش رنگ (مطابق با شعائر اسلامی) توسط تمامی کارکنان مهدکودک.

۶-۳۰. رعایت قواعد رفتاری ابلاغی از سوی سازمان در حوزه عفاف و حجاب توسط کلیه کارکنان مهدکودک.

۶-۳۱. مسئول فنی یا مدیر مؤسس باید به‌طور تمام وقت در مهدکودک حضور داشته و اشتغال وی در حرفه دیگر در ساعات فعالیت مهدکودک ممنوع می‌باشد.

۶-۳۲. برای پوشش سه نوبت فعالیت ۸ ساعته مهدکودک شبانه‌روزی در طی یک شبانه‌روز، وجود سه مدیر واجد شرایط نوبتی الزامی است، و هریک از آنان در زمان فعالیت خود مسئول مستقیم تمام امور مهدکودک می‌باشد.

۶-۳۳. هر گونه تحقیر، تبعیض و تنبیه بدنی کودکان ممنوع است.

۶-۳۴. حداقل شعاع مهدهای کودک از یکدیگر (به جز مهدمساجد) به‌صورت زیر تعیین می‌شود:

۶-۳۴-۱. در شهرهای با بیش از یک میلیون نفر جمعیت (نظیر کلان شهرهای تهران، مشهد، اصفهان، تبریز، شیراز، کرج و اهواز) حداقل شعاع بین مهدهای کودک ۱۵۰ متر تعیین می‌گردد.

۶-۳۴-۲. در سایر مراکز استان‌ها، حداقل شعاع بین مهدهای کودک ۲۰۰ متر تعیین می‌گردد.
۶-۳۴-۳. در سایر شهرستان‌ها و مناطق کم برخوردار شهرهای فوق‌الذکر حداقل شعاع بین مهدهای کودک ۴۰۰ متر در نظر گرفته شود.

تبصره ۳: در مورد شعاع‌های فوق‌الذکر کمیته نظارت استانی می‌تواند با توجه به تراکم جمعیتی منطقه، کشش منطقه از نظر تعداد کودکان و عملکرد مهدهای کودک موجود هم‌جوار نسبت به تغییر شعاع اقدام نماید.

۶-۳۵. مسؤلیت‌های قانونی کودکان تحت سرپرستی مهدکودک اعم از مسؤلیت مدنی و کیفری و پاسخگویی در قبال بروز هرگونه آسیب جسمی و روانی به کودکان، اطلاع سریع به سازمان‌های ذیربط و پیگیری‌های لازم بر عهده مؤسس، مسئول فنی و مربی می‌باشد.

۶-۳۶. حضور کودکان شیرخوار، نوپا با لباس راحت در مهدکودک.

۶-۳۷. عضویت در کانون توسعه و همیاری مهدهای کودک.

۶-۳۸. در تعطیلات غیر رسمی، تعطیلی مهدکودک توسط مسئول فنی یا مؤسس بدون اطلاع و موافقت بهزیستی استان تخلف محسوب می‌گردد. بدیهی است تعطیلی مهدکودک در شرایط نامساعد جوی و آلودگی هوا و سایر وضعیت‌های غیر مترقبه فقط طبق اعلام نظر سازمان بهزیستی صورت می‌گیرد.

۶-۳۹. ترک مهدکودک توسط مربیان و سایر کارکنان در زمان فعالیت مهدکودک بدون هماهنگی با مدیر ممنوع بوده و تخلف محسوب می‌شود.

۶-۴۰. در صورت تعطیل موقت یا دائم مهدکودک، تمام تعهدات حقوقی و قانونی بر عهده مؤسس می‌باشد.

۶-۴۱. وجود حداقل یک دستگاه کامپیوتر و داشتن یک خط اینترنت پرسرعت برای هر مهدکودک ضروری است.

۶-۴۲. مهدهای کودک به هیچ وجه مجاز به اجرای موسیقی‌های غیر مجاز و غیر بومی در مراکز مهدکودک نمی‌باشند.

۶-۴۳. استفاده از برنامه‌های آموزشی فوق برنامه اجباری نبوده و ارائه خدمات فوق به کودکان منوط به رضایت کتبی والدین می‌باشد.

۶-۴۴. هرگونه تخلف از برنامه‌های آموزشی مصوب سازمان و عدول از مقررات عمومی مراکز آموزشی

- ۷-۲-۵. اتاق بازی مجهز به خانه عروسکی و دیگر اسباب و لوازم مناسب بازی گروه‌های سنی.
- ۷-۲-۶. ناهارخوری مجهز به میز و صندلی و وسایل غذاخوری مناسب.
- ۷-۲-۷. آشپزخانه مجهز به تجهیزات لازم نظیر یخچال، فریزر، اجاق گاز، کابینت، ظروف مناسب و ... و با رعایت شرایط بهداشتی.
- ۷-۲-۸. اتاق خواب کودکان مجهز به تشک، بالش، ملحفه، و تخت خواب برای هر کودک شیرخوار.
- ۷-۲-۹. اتاق تعویض و شست‌وشو مجهز به دوش متحرک، وان مخصوص شست و شو، میز تعویض، دست شویی با آب سرد و گرم، سطل درب‌دار، دستکش یک بار مصرف و
- ۷-۲-۱۰. سیستم سرمایش و گرمایش متناسب با مناطق جغرافیایی کشور (رادیاتور، فن کوئل یا شوفاژ، بخاری، پکیج، کولر ...) و در ضمن تمامی سیستم‌های در دسترس کودکان باید با پوشش‌های امن محفوظ شده باشند.
- ۷-۲-۱۱. وجود سیستم یا حداقل کپسول اطفای حریق، دارای کنترل فنی و بررسی ادواری با درج تاریخ و مشخصات بازدید کننده برای هر طبقه ضروری و الزامی می‌باشد.
- ۷-۲-۱۲. ایمن سازی پلکان، شیشه‌ها، ارتفاعات، پریشا، وسایل حرارتی، برودتی و غیره.
- ۷-۲-۱۳. نصب هواکش و استفاده از کف پوش مناسب، مواد لازم بهداشتی و ...
- ۷-۲-۱۴. درجه حرارت مناسب مهدکودک متناسب با فصول سال.
- ۷-۲-۱۵. وجود جعبه کمک‌های اولیه (شامل چسب، باند، گاز استریل، بتادین ...) در محل مناسب به دور از دسترس کودکان.

ماده ۸: ضوابط رسیدگی به تخلفات و شکایات

- ۸-۱. رسیدگی به تخلفات مهدهای کودک و شکایات واصله بر اساس مفاد «دستورالعمل ارزیابی و نظارت بر مؤسسات و مراکز غیردولتی ماده ۲۶ سازمان بهزیستی کشور» و فرایند ترسیم شده در آن می‌باشد.
- ۸-۲. نظارت بر مهدهای کودک مطابق با دستورالعمل نظارت می‌باشد.
- ۸-۳. سازمان بهزیستی استان باید لغو پروانه فعالیت و تعطیلی مهدکودک را از طریق درج آگهی در یکی از روزنامه‌های استانی به اطلاع عموم برساند.
- تبصره ۳۱:** در موارد ضروری که مصالح عمومی و امنیت جسمانی و روانی کودک یا کودکان و جنبه‌های اعتقادی و مذهبی آنان در معرض خطر قرار گیرد تیمی که متشکل از مدیر کل استان، معاون اجتماعی استان، بازرسی و حراست می‌باشد می‌تواند حداکثر ظرف یک هفته نسبت به تعطیلی مهدکودک اقدام نموده و پرونده را جهت طرح کمیسیون عالی ارسال نماید.
- ماده ۹-** این دستورالعمل سالی یک بار و با درخواست معاونت امور اجتماعی و پیشگیری از آسیب‌ها و بحث و بررسی در کمیسیون عالی ماده ۲۶ و تصویب نهایی شورای معاونین قابل اصلاح خواهد بود.
- ماده ۱۰-** این دستورالعمل در ۱۰ ماده تنظیم شده است و از زمان ابلاغ جایگزین دستورالعمل‌های قبلی می‌شود.

- ۷-۲-۵. اتاق بازی مجهز به خانه عروسکی و دیگر اسباب و لوازم مناسب بازی گروه‌های سنی.
- ۷-۲-۶. ناهارخوری مجهز به میز و صندلی و وسایل غذاخوری مناسب.
- ۷-۲-۷. آشپزخانه مجهز به تجهیزات لازم نظیر یخچال، فریزر، اجاق گاز، کابینت، ظروف مناسب و ... و با رعایت شرایط بهداشتی.
- ۷-۲-۸. اتاق خواب کودکان مجهز به تشک، بالش، ملحفه، و تخت خواب برای هر کودک شیرخوار.
- ۷-۲-۹. اتاق تعویض و شست‌وشو مجهز به دوش متحرک، وان مخصوص شست و شو، میز تعویض، دست شویی با آب سرد و گرم، سطل درب‌دار، دستکش یک بار مصرف و
- ۷-۲-۱۰. سیستم سرمایش و گرمایش متناسب با مناطق جغرافیایی کشور (رادیاتور، فن کوئل یا شوفاژ، بخاری، پکیج، کولر ...) و در ضمن تمامی سیستم‌های در دسترس کودکان باید با پوشش‌های امن محفوظ شده باشند.
- ۷-۲-۱۱. وجود سیستم یا حداقل کپسول اطفای حریق، دارای کنترل فنی و بررسی ادواری با درج تاریخ و مشخصات بازدید کننده برای هر طبقه ضروری و الزامی می‌باشد.
- ۷-۲-۱۲. ایمن سازی پلکان، شیشه‌ها، ارتفاعات، پریشا، وسایل حرارتی، برودتی و غیره.
- ۷-۲-۱۳. نصب هواکش و استفاده از کف پوش مناسب، مواد لازم بهداشتی و ...
- ۷-۲-۱۴. درجه حرارت مناسب مهدکودک متناسب با فصول سال.
- ۷-۲-۱۵. وجود جعبه کمک‌های اولیه (شامل چسب، باند، گاز استریل، بتادین ...) در محل مناسب به دور از دسترس کودکان.

ماده ۸: ضوابط رسیدگی به تخلفات و شکایات

- ۸-۱. رسیدگی به تخلفات مهدهای کودک و شکایات واصله بر اساس مفاد «دستورالعمل ارزیابی و نظارت بر مؤسسات و مراکز غیردولتی ماده ۲۶ سازمان بهزیستی کشور» و فرایند ترسیم شده در آن می‌باشد.
- ۸-۲. نظارت بر مهدهای کودک مطابق با دستورالعمل نظارت می‌باشد.
- ۸-۳. سازمان بهزیستی استان باید لغو پروانه فعالیت و تعطیلی مهدکودک را از طریق درج آگهی در یکی از روزنامه‌های استانی به اطلاع عموم برساند.
- تبصره ۳۱:** در موارد ضروری که مصالح عمومی و امنیت جسمانی و روانی کودک یا کودکان و جنبه‌های اعتقادی و مذهبی آنان در معرض خطر قرار گیرد تیمی که متشکل از مدیر کل استان، معاون اجتماعی استان، بازرسی و حراست می‌باشد می‌تواند حداکثر ظرف یک هفته نسبت به تعطیلی مهدکودک اقدام نموده و پرونده را جهت طرح کمیسیون عالی ارسال نماید.
- ماده ۹-** این دستورالعمل سالی یک بار و با درخواست معاونت امور اجتماعی و پیشگیری از آسیب‌ها و بحث و بررسی در کمیسیون عالی ماده ۲۶ و تصویب نهایی شورای معاونین قابل اصلاح خواهد بود.
- ماده ۱۰-** این دستورالعمل در ۱۰ ماده تنظیم شده است و از زمان ابلاغ جایگزین دستورالعمل‌های قبلی می‌شود.

آیین‌نامه انضباطی و مقررات ایمنی کارگاه‌های هنرستان

آگاهی هنرجویان از آیین‌نامه انضباطی و مقررات ایمنی کارگاه‌ها و رعایت آن، می‌تواند از بروز خسارات و آسیب‌های جبران‌ناپذیر جلوگیری نماید.

مهمترین موارد عبارتند از:

- ۱ رعایت اخلاق، ادب و احترام و حسن رفتار، مشارکت در انجام فعالیت‌های کارگاهی با هنرآموزان و سایر هنرجویان
 - ۲ رعایت مقررات آموزشی و تربیتی
 - ۳ حضور به موقع در کارگاه و خروج از کارگاه با اجازه هنرآموز مربوطه
 - ۴ رعایت بهداشت و نظافت فردی و پاکیزه نگه داشتن محیط کارگاه
 - ۵ استفاده از کفش و لباس ساده و اصلاح موی سر متناسب با شئونات اسلامی
 - ۶ خودداری از به‌کاربردن وسایل تجملی و آرایشی (انگشتر، زنجیر، دستبند و غیره جهت ایمنی در کارگاه‌ها)
 - ۷ الزام به پوشیدن لباس کار در کارگاه (رنگ لباس کار با نظر معاونت فنی می‌باشد)
 - ۸ مراقبت از وسایل شخصی و اهتمام در حفظ و نگهداری اموال، تجهیزات و دستگاه‌های موجود در کارگاه.
 - ۹ جبران خسارت وارده توسط هنرجو به وسایل یا دستگاه‌های کارگاه (در صورت خسارت توسط هنرجو به هر وسیله یا هر دستگاهی، هنرجوی مربوطه مقصر شناخته شده و مخارج تعمیرات و یا خرید آن دستگاه به عهده وی خواهد بود و تا تهیه آن به تشخیص سرپرست کارگاه از انجام کار در کارگاه محروم خواهد شد).
 - ۱۰ ممنوعیت اتصال هر گونه وسیله برقی به شبکه برق بدون اجازه هنرآموز.
 - ۱۱ عدم استفاده از تلفن همراه (موبایل) در محیط کارگاه طبق دستورالعمل آموزش و پرورش.
 - ۱۲ حصول اطمینان از صحت وسایل بلافاصله پس از تحویل گرفتن (در غیر اینصورت خرابی وسیله به عهده هنر جو خواهد بود و انباردار هیچگونه مسئولیتی نخواهد داشت).
 - ۱۳ حفظ خونسردی در صورت بروز هرگونه حادثه در کارگاه و رعایت موارد ایمنی لازم (در صورت ایجاد برق گرفتگی بلافاصله برق اصلی تابلو را قطع نمایید و به مسئول مربوطه اطلاع دهید).
- نکته:** توجه داشته باشید در صورت رعایت نکردن نکات ایمنی فوق و بروز حادثه، مسئولیت اصلی آن متوجه خودتان خواهد بود.

سوگندنامه مربی کودک

به نام خداوند بخشنده و مهربان
در پیشگاه ایزد متعال و در این محفل مقدس سوگند یاد می‌کنم که:
مقررات اسلامی، ملی و بین‌المللی مربی کودک را که به من تفهیم شده است، به شایسته‌ترین
نحو به کار بندم.
کودکان را که سازنده زندگی فردا هستند با ایمان و اعتقاد مذهبی و رعایت پیمان‌نامه حقوق
آنان، از صمیم دل دوست بدارم.
دلسوز و خوش زبان چونان مادری دانا و مهربان با آنان رفتار نمایم.
سوگند به آفریدگار بزرگ که:
از آگاهی خود درباره کودکان و خانواده آنان که به سبب حرفه‌ام به دست آورده‌ام جز به مقام
مسئول سخن نگویم و در حرفه خود فردی خلاق و با انضباط و فداکار باشم.
سوگند به یزدان پاک که:
دستورات مقام مسئول را در کمال صداقت انجام داده و از آنچه به جسم و روان کودک زیان
می‌رساند خودداری ورزم.
به خداوند یکتا سوگند که:
حرفه مربی کودک را چنان که شایسته هست پر ارج شمارم و در حفظ شئون این حرفه مقدس
بکوشم.

فصل ۳

استاندارد تجهیزات

فهرست استاندارد و تجهیزات سرمایه‌ای

درس مراقبت از سلامت کودک نیاز به تجهیزات و وسایل سرمایه‌ای، نیمه‌سرمایه‌ای و مصرفی دارد. در جدول ۱ به معرفی تجهیزات سرمایه‌ای، (به دلیل اهمیت و نیاز) پرداخته شده است:

جدول ۱- فهرست استاندارد تجهیزات سرمایه‌ای

نام وسیله	مشخصات فنی
مولاژ گوش	ماکت مدل گوش چهار تکه از جنس PVC
مولاژ چشم	ماکت مدل کره چشم از جنس PVC
مولاژ زبان	ماکت مدل اتصال زبان و حنجره از جنس PVC
مولاژ دندان	ماکت مدل آموزش مسواک زدن از جنس PVC
مولاژ پوست	ماکت مدل مقطع پوست از جنس PVC
مولاژ دست	ماکت مدل عضلات بدن در ۱/۴ اندازه طبیعی از جنس PVC
مولاژ کف پا	ماکت مدل کف پای سالم و بیمار از جنس PVC
ماکت مدل قلب	ماکت مدل قلب چهار تکه سه برابر بزرگتر از اندازه طبیعی از جنس PVC
مولاژ مغز	مولاژ مغز ماکت مدل مغز از جنس PVC
مولاژ صورت	مولاژ صورت اندازه طبیعی از جنس PVC
ماکت مدل دستگاه گوارش جنس	ماکت مدل دستگاه گوارش از جنس PVC
ماکت مدل مقطع بینی	ماکت مدل مقطع بینی از جنس PVC
ماکت مدل معده	ماکت مدل معده از جنس PVC
ماکت مدل کلیه و نفرون	ماکت مدل کلیه و نفرون و جسم کلیوی از جنس PVC
مولاژ ماهیچه‌ها و مفصل	ماکت مدل مفصل زانو از جنس PVC
مدل لقاح و مراحل رشد انسان	ماکت مدل لقاح و مراحل رشد و نمو جنین انسان در ماه اول از جنس PVC
ماکت نوزاد دختر و پسر	ماکت نوزاد کامل از جنس PVC
ترازوی شیرخوار	ترازو توزین اطفال آنالوگ ظرفیت ۱۶ kg ترازو توزین اطفال دیجیتال ظرفیت ۱۶ kg
قدسنج شیرخوار	قدسنج سفره‌ای اطفال

نام وسیله	مشخصات فنی
فشارسنج دیجیتالی	دستگاه فشارسنج فشار وریدی دیجیتالی مچی و بازویی
فشارسنج جیوه‌ای	دستگاه فشارسنج فشار وریدی مرکزی رومیزی
فشارسنج عقربه‌ای	دستگاه فشارسنج فشار وریدی مرکزی عقربه‌ای با گوشی
تب سنج (ترمومتر)	تب سنج پزشکی دیجیتالی رنگی مقعدی تب سنج پزشکی مخصوص گوش و پیشانی
کیسه آب گرم	کیسه آب گرم جهت پرکردن آب گرم
کیسه آب سرد	کیسه آب سرد جهت پرکردن آب یخ
تخت معاینه	تخت معاینه کاربرد اورژانس
مولاژ اسکلت	ماکت مدل اسکلت انسان کوچک‌تر از اندازه طبیعی از جنس PVC
ماکت کامل بدن	ماکت کمک آموزشی برای انجام کمک‌های اولیه کنترل بیماری‌ها و رعایت بهداشت فردی به اندازه تنه کامل بدن انسان
مولاژ نیم تنه	ماکت مدل نیم تنه انسان در ۲/۱ اندازه طبیعی جنس PVC
کپسول اطفای حریق دستی	خاموش کننده پودر و گاز (انواع مختلف آب و گاز)
زمان سنج	زمان سنج دیجیتالی استیل
چراغ قوه	چراغ قوه الکتریکی تک جزئی
دیش درب دار	ظرف استیل در دار مخصوص گذاشتن وسایل جراحی
سینی استیل	سینی پزشکی استیل
ماکت تنفس مصنوعی و ماساژ قلب (ماکت CPR)	ماکت کمک آموزشی برای انجام کمک‌های اولیه به اندازه نیم‌تنه انسان بزرگ (ماکت CPR)
جعبه کمک‌های اولیه	جعبه کمک‌های اولیه عمومی جنس پلاستیکی سایز ۱۱×۱۳ cm
ظرف قلوهای (رسیور)	رسیور کلیوی شکل از جنس استیل
آتل در اندازه‌های مختلف	آتل در اشکال مختلف آلومینیومی و چوبی و بادی
ظرف استوانه‌ای کوچک	ظرف استوانه‌ای کوچک برای قرار دادن پنبه الکل و ترمومتر از نوع استیل
ترالی	ترالی اورژانس استیل
برانکاردر	برانکار حمل بیمار
تخته ستون فقرات	تخته ستون فقرات بلند سایز ۱۸۰ cm ۴۰

نام وسیله	مشخصات فنی
پنست	پنست جنس استیل از وسایل ست پانسمان
پنس	پنس استیل وسیله ست پانسمان
گالی پات	ظرف پیاله‌ای شکل استیل از ظروف درمانی و مراقبتی بیمار
میکروسکوپ	میکروسکوپ بیولوژی آزمایشگاهی
ویدئو پروژکتور	ویدئو پروژکتور
رایانه	رایانه همراه نوت بوک
میز و صندلی کار	میز ملزومات آموزش فنی و حرفه‌ای کار دانش‌آموز
صندلی دانش‌آموز	صندلی پلاستیکی دانش‌آموزی برای کارگاه
میز کارگاهی	میز فلزی کارگاهی با روکش چوبی
یک دستگاه اپی میجر (ویژیولایزر)	پروفایل پروژکتور اپتیکال تجهیزات نمایشگر بزرگ نما
میز اداری ویژه مربی	میز اداری ویژه مربی ابعاد ۱۲۰×۷۳×۷۰ cm

فصل ۴

اصطلاحات پایه و تخصصی

کلید واژه‌های فارسی و انگلیسی واحد‌های یادگیری درس مراقبت از سلامت کودک

انجام کمک‌های اولیه به هنگام بروز حوادث		نظارت بر تغذیه سلام کودک		کنترل بیماری‌های شایع کوه‌کان			نظارت بر بهداشت فردی کودک		توسعه شاخص‌های رشد جسمی - حرکتی		واحد یادگیری ردیف
first aid	کمک‌های اولیه	nutrition Feeding	تغذیه	Disease	بیماری	health	بهداشت	Development	رشد		۱
Injury	آسیب دیدگی	Food groups	گروه‌های غذایی	pathogenic microorganisms	میکروارگانیزم‌های بیماری‌زا	organs	اندام‌های بدن	growth	تکامل		۲
accident	حادثه	diet	برنامه غذایی	infection	عفونت،	organ systems	دستگاه‌های بدن	physical- motor	رشد جسمی - حرکتی		۳
choking	خفگی	health control food	کنترل بهداشتی مواد غذایی	infection	آلودگی	confusion	اختلال حواس	big muscles	عضلات بزرگ		۴
cardiac arrest	ایست قلبی	cook food hygiene	طبخ بهداشتی مواد غذایی	virus	ویروس،	anthropometric	تن سنجی	Small muscles	عضلات کوچک		۵
bleeding	خونریزی			fungus	قارچ،	growth monitoring	پایش رشد	muscle coordination	هماهنگی عضلات		۶

انجام کمک‌های اولیه به هنگام بروز حوادث	نظارت بر تنظیف سلام کودک	کنترل بیماری‌های شایع کودکان	نظارت بر بهداشت فردی کودک	توسعه شاخص‌های رشد جسمی - حرکتی	واحد یادگیری ردیف			
wounds	زخم	bacterium	باکتری	health records	برونده سلامت	balance	حفظ تعادل	۷
poisoning	مسمومیت	parasite	انگل					۸
aid boxes	جعبه کمک‌های اولیه	protists	آغازیان					
casualty	مصدوم	prevention	پیشگیری					
carrying injured	حمل مصدوم	identification	شناسایی					۹
		separation	جداسازی					۱۰
		child care patient information	مراقبت از کودک بیمار					۱۱
		quick reference	اطلاع‌رسانی					۱۲
		Vital signs	علامه حیاتی					۱۳
		reporting	گزارش دهی					۱۴

تعریف اصطلاحات واحد یادگیری کنترل بیماری‌های شایع کودکان

تعریف بعضی از کلمات و اصطلاحات متداول بیماری‌های شایع:

عوامل عفونت‌زا: موجوداتی هستند که سلامتی موجودات دیگر را به مخاطره انداخته و سبب بیماری می‌شوند، مانند میکروارگانیسم‌های بیماری‌زا که انواع مختلفی دارند.
عفونت: جایگزینی و رشد و تکثیر عامل عفونت‌زا را در بدن عفونت می‌نامند.
عوامل بیماری‌زا: به موجودات، مواد یا شرایطی گفته می‌شود که اگر فردی با زمینه مساعد در معرض آنها قرار گیرد به یکی از انواع بیماری‌ها مبتلا می‌شود. این عوامل به چند دسته تقسیم می‌شوند:

۱ عوامل بیماری‌زای زنده

۲ عوامل بیماری‌زای فیزیکی

۳ عوامل بیماری‌زای شیمیایی (بیرونی مانند مواد سمی، سرب و... و درونی مانند گلومز، کلسترول و...)

آلودگی: وجود عوامل عفونت‌زا را در روی سطح خارجی بدن، لباس‌ها و درون آنها، اشیاء و یا مخلوط با مواد غذایی را آلودگی می‌نامند. مثل آلودگی دست یا ظروف و غذای آلوده. آلودگی ممکن است با بروز عفونت همراه باشد و یا نباشد.

آلودگی به انگل‌ها و بندپایان: مثل آلودگی به شیش، آلودگی به انگل‌های روده و...

مخزن بیماری: مخازن بیماری به‌طور کلی موجودات و موادی هستند که عامل عفونی به آن نیازمند است و در آن رشد و تکثیر پیدا می‌کند و بیماری از آنجا منشأ می‌گیرد. مخزن ممکن است انسان، حیوان، گیاه یا ماده باشد.

میزبان: میزبان انسان یا حیوانی است که عامل بیماری‌زا را در خود نگه می‌دارد و به بیماری مبتلا می‌شود.

انتقال عفونت: عبارت است از انتقال عامل عفونت‌زا از مخزن به میزبان که به دو طریق صورت می‌گیرد:

۱ **انتقال مستقیم:** تماس مستقیم، تماس با خاک، گزش حیوانات مانده‌های، مادر به جنین مانند سرخچه از راه جفت

۲ **انتقال غیر مستقیم:** وسایل بی جان (لباس، آب، غذا)، ناقل جاندار (بال‌ها و پاهای مگس آلوده)، هوا (ذرات آلوده معلق در هوا)

مصونیت: عبارت است از حالتی که انسان یا حیوان در مقابل بیماری مقاومت پیدا می‌کند تا به آن بیماری مبتلا نشود. مصونیت دو نوع است: طبیعی و اکتسابی

مصونیت طبیعی: حالتی است که به‌طور طبیعی انسان یا حیوان نسبت به برخی از بیماری‌ها مصونیت دارد و هرگز به آن مبتلا نمی‌شود، مانند طاعون گاوی که انسان هیچ وقت به آن مبتلا نمی‌شود.

مصونیت اکتسابی: این مصونیت در بدن انسان وجود ندارد و از محیط خارج باید در بدن به وجود آید. این مصونیت به دو نوع تقسیم می‌شود:

۱ **فعال:** از طریق ابتلا به بیماری و واکسیناسیون انجام می‌شود.

۲ **غیر فعال:** از طریق مادر به جنین و سرم حاوی پادتن جنبه درمانی دارد و کم دوام است.
دورهٔ کمون یا نهفتگی بیماری: که عبارت است از دوره‌ای که عامل بیماری‌زا وارد بدن شده

ولی هنوز علائم بالینی ظاهر نشده است.

حامل: شخص یا موجودی است که عامل عفونت‌زا را دربر داشته و بدون داشتن علائم بالینی بیماری، عامل بیماری‌زا را از خود منتشر می‌کند. فرق حامل با ناقل این است که عامل عفونت‌زا در حامل، تغییر نمی‌کند اما در ناقل، عامل عفونت‌زا مرحله‌ای از تغییر و یا تکامل خود را طی می‌کند.

مراقبت: عبارت است از اقداماتی که پس از مبارزه با بیماری برای تشخیص و شناخته شدن موارد جدید ابتلا صورت می‌گیرد تا هرچه زودتر بیمار درمان و بیماری کنترل گردد.

جداسازی: عبارت است از مجزا نمودن بیمار در دوران واگیری بیماری از سایرین برای جلوگیری از اشاعه بیماری. مانند جداسازی فرد مسلول از سایرین ولی جداسازی در مورد بعضی بیماری‌ها مثل آنفلوانزا و سرماخوردگی غیرعملی است.

ارجاع: انتقال کودک بیمار یا حادثه دیده به محلی امن برای مراقبت‌های درمانی اولیه و اعزام به مراکز درمانی ارجاع نامیده می‌شود.

عوارض بیماری: ضایعات، صدمات و مشکلاتی که در اثر عدم درمان یا ناقص بودن درمان بیماری‌ها در فرد باقی می‌ماند.

فصل ۵

ایمنی، بهداشت و ارگونومی

رنگ‌های ایمنی				
رنگ	قرمز	زرد	سبز	آبی
معنی	ایست، ممنوع	احتیاط احتمال خطر	بدون خطر، کمک‌های اولیه	علائم پیشنهادی راهنمایی
رنگ زمینه	سفید	سیاه	سفید	سفید
رنگ علائم	سفید	سیاه	سفید	سفید
مثال‌های کاربردی	علائم ایست، اضطراری، خاموش، علائم ممنوع، مواد آتش‌نشانی	اشاره و تذکر خطر (مثلاً آتش، انفجار، تابش)، اشاره و تذکر موانع (مثلاً گودال و برآمدگی)	مشخصه راه نجات و خروجی اضطراری، کمک‌های اولیه و ایستگاه‌های نجات	موظف به استفاده از تجهیزات ایمنی شخصی، محل کیوسک

علائم پیشنهادی						
باید قفل شود	باید از ماسک جوشکاری استفاده شود	باید از کلاه ایمنی استفاده شود	باید از لباس ایمنی استفاده شود	باید از ماسک ایمنی استفاده شود	عابرپیاده باید از این مسیر استفاده کند	باید از کمربند ایمنی استفاده شود
باید همه دست‌ها شسته شود	باید از ماسک محافظ استفاده شود	باید کفش ایمنی بپوشید	باید عینک حفاظتی بپوشید	قبل از شروع به کار قطع کنید	باید از پل استفاده شود	باید از گوشی محافظ استفاده شود

علائم نجات در مسیرهای فرار و خروجی‌های اضطراری				
اطلاعات مسیر کمک‌های اولیه، مسیرهای فرار و خروجی‌های اضطراری	کمک‌های اولیه	برانکاردر	دوش اضطراری	تجهیزات شستشوی چشم
تلفن اضطراری	پنجره اضطراری خروج نزدیکان فرار	خروجی اضطراری / مسیر فرار		

علائم ایمنی حریق و علائم اضافی

					
تلفن اضطراری حریق	کلید هشدار حریق	کلاه آتش نشانی	نردبان اضطراری حریق	قرقره شلنگ آتش نشانی	کیسول آتش نشانی

علائم ممنوع

					
ممنوع	سیگار کشیدن ممنوع	کبریت، شعله و سیگار کشیدن ممنوع	عبور عابر پیاده ممنوع	خاموش کردن با آب ممنوع	این آب خوردنی نیست
					
ورود افراد متفرقه ممنوع	برای وسایل نقلیه بالاتر ممنوع	دست زدن و تماس ممنوع	کاربرد این دستگاهها در وان حمام، دوش یا ظرفشویی ممنوع	وصل کردن ممنوع	گذاشتن یا اتیار کردن ممنوع
					
عدم دسترسی برای افراد با قطعات فلزی	عکسبرداری ممنوع	پوشیدن دستکش ممنوع	ورود به محوطه ممنوع	استفاده از تلفن همراه ممنوع	حمل نفر ممنوع

علائم هشدار

					
هشدار قبل از نقطه خطر	هشدار نسبت به مواد آتشزا	هشدار نسبت به مواد منفجره	هشدار، مواد سمی	هشدار، مواد خورنده	هشدار، مواد رادیواکتیو یا پرتو یونیزه کننده
					
هشدار، بارهای آویزان و معلق	هشدار، رفت و آمد بالا بر	هشدار، ولتاژ الکتریکی خطرناک	هشدار، لبه‌های برنده	هشدار، تابش لیزری	هشدار، مواد آتشزا
					
هشدار، پرتوهای غیر یونی کننده و الکترومغناطیس	هشدار، میدان مغناطیسی	هشدار، نسبت به زمین خوردن و گیر کردن	هشدار، خطوط سقوط	هشدار، خطر مرگ	هشدار، سرما
					
هشدار، سطوح داغ	هشدار، کپسول های گاز	هشدار، خطر باتری	هشدار، آسیب دیدگی دست	هشدار، خطر سر خوردن	هشدار، خطر پرس شدن

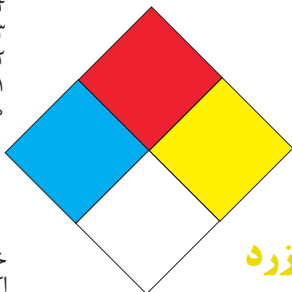
لوزی خطر

آبی

- ۴- واکنش پذیر
- ۴- مرگبار
- ۳- خیلی خطرناک
- ۲- خطرناک
- ۱- باخطر کم
- ۰- نرمال

قرمز

- خطرات آتش سوزی نقطه اشتعال
- ۴- زیر ۷۳ درجه فارنهایت
 - ۳- زیر ۱۰۰ درجه فارنهایت
 - ۲- زیر ۲۰۰ درجه فارنهایت
 - ۱- بالای ۲۰۰ درجه فارنهایت
 - ۰- نمی سوزد

سیمیایی

- خطرات خاص
- OX اکسید کننده
 - ACID اسیدی
 - ALK قلیایی
 - COR خورنده

زرد

- واکنش پذیری
- ۴- ممکن است منفجر شود
 - ۳- ممکن است در اثر حرارت و شک منفجر شود
 - ۲- تغییرات شیمیایی شدید
 - ۱- در اثر استفاده از حرارت ناپایدار می گردد
 - ۰- پایدار است

تشریح راهنمای لوزی خطر

واکنش پذیری	قابلیت اشتعال	بهداشت
قابلیت آزاد کردن انرژی	قابلیت سوختن	نحوه حفاظت
۴- ممکن است تحت شرایط عادی منفجر شود	۴- قابلیت اشتعال بالا	۴- حفاظت کامل و استفاده از دستگاه های تنفسی
۳- ممکن است در اثر حرارت و شک منفجر شود	۳- تحت شرایط معمولی مشتعل می گردد	۳- حفاظت کامل و استفاده از دستگاه های تنفسی
۲- تغییرات شیمیایی شدید می دهد ولی منفجر نمی شود	۲- با حرارت ملایم مشتعل می گردد	۲- از دستگاه تنفسی همراه ماسک کامل صورت استفاده گردد
۱- در اثر استفاده از حرارت ناپایدار می گردد	۱- وقتی حرارت ببیند و گرم شود مشتعل می گردد	۱- بایستی از دستگاه تنفسی استفاده گردد
۰- در حالت عادی پایدار است	۰- مشتعل نمی شود	۰- وسیله خاصی مورد نیاز نمی باشد

مقایسه انواع کلاس های آتش

جدول مقایسه انواع کلاس های آتش

اروپایی	نوع حریق
Class A	جامدات قابل اشتعال (مواد خشک)
Class B	مایعات قابل اشتعال
Class C	گازهای قابل اشتعال
Class F/D	وسایل الکتریکی (برقی)
Class D	فلزات قابل اشتعال
Class F	روغن آشپزی

روش‌های متفاوت اطفای حریق

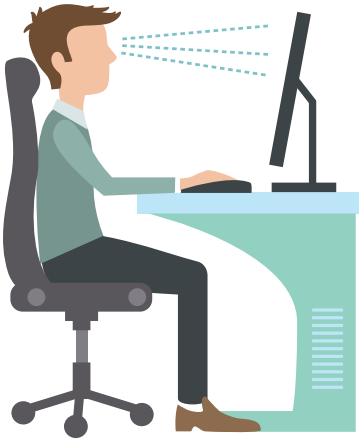
طبقه‌بندی آتش‌سوزی‌ها	مواد	خاموش‌کننده توصیه شده
دسته A جامدات احتراق‌پذیر به جز فلزات	موادی که از سطح می‌سوزند مانند: چوب، کاغذ، پارچه موادی که از عمق می‌سوزند مانند: چوب، زغال سنگ، پارچه، موادی که در اثر حریق شکل خود را از دست می‌دهند مانند: لاستیک نرم، پلاستیک نرم	خاموش‌کننده‌های نوع آبی پودری چند منظور CO _۲ هالون خاموش‌کننده‌های پودری چندمنظوره خاموش‌کننده‌های نوع آبی خاموش‌کننده‌های CO _۲ خاموش‌کننده‌های هالون خاموش‌کننده‌های پودری خاموش‌کننده‌های چندمنظوره
دسته B مایعات قابل اشتعال	نفت، بنزین، رنگ، لاک، روغن و غیره (غیر قابل حل در آب) مایعات سنگین مانند قیر و آسفالت و گریس الکلی، کتون‌ها و غیره (قابل حل در آب)	خاموش‌کننده‌های پودری خاموش‌کننده‌های کف‌شیمیایی و کف‌مکانیکی خاموش‌کننده‌های پودری و CO _۲ خاموش‌کننده هالون خاموش‌کننده‌های AFFF
دسته C گازهای قابل اشتعال	گازها یا موادی که اگر با آب ترکیب شوند تولید گاز قابل اشتعال می‌نمایند مانند: کاربید	خاموش‌کننده‌های پودری خاموش‌کننده‌های CO _۲ خاموش‌کننده‌های هالون
دسته D تجهیزات برقی	کلید و پریز برق، تلفن، رایانه، ترانسفورماتورها	خاموش‌کننده‌های CO _۲ خاموش‌کننده‌های هالون
دسته E فلزات قابل اشتعال	منیزیم، سدیم، پتاسیم، آلومینیم	خاموش‌کننده‌های پودر خشک

میزان شدت نور در محیط‌های کار (لوکس)

لوکس	فعالیت کاری	ردیف
۲۰-۵۰	فضاهای عمومی با محیط تاریک	۱
۵۰-۱۰۰	گذرگاه‌ها و راهروهای کارهای موقت	۲
۱۰۰-۲۰۰	فضاهای کاری برای کارهایی که گاه‌آ‌ انجام می‌شود	۳
۲۰۰-۵۰۰	کارهایی که معمولاً با کنتراست بالا یا بر روی قطعه بزرگ انجام می‌شود	۴
۵۰۰-۱۰۰۰	کارهایی که معمولاً با کنتراست متوسط یا بر روی قطعه کوچک انجام می‌شود	۵
۱۰۰۰-۲۰۰۰	کارهایی که معمولاً با کنتراست پایین یا بر روی قطعه کوچک انجام می‌شود	۶
۲۰۰۰-۵۰۰۰	کارهایی که معمولاً با کنتراست پایین یا بر روی قطعات ریز و یا تکرار زیاد انجام می‌شود	۷
۵۰۰۰-۱۰۰۰۰	انجام کارهای ممتد و طولانی با دقت بالا	۸
۱۰۰۰۰-۲۰۰۰۰	انجام کارهای خیلی خاص با کنتراست بسیار پایین	۹

حدود مجاز توصیه شده در خصوص نیروی کشیدن و هل دادن بار در راستای افقی		
شرایط	نیروهایی که نباید از آن تجاوز کرد (بر حسب کیلوگرم)	مثال هایی از نوع کار
الف) وضعیت ایستاده ۱- تمام بدن در کار دخالت دارد	۲۳ کیلوگرم نیرو	حمل بار با فرغون
۲- عضلات اصلی دست و شانه دست ها کاملاً کشیده شده اند	۱۱ کیلوگرم نیرو	خم شدن بر روی یک مانع برای حرکت یک شیء یا هل دادن یک شیء در ارتفاع بالاتر از شانه
ب) زائل زین	۱۹ کیلوگرم نیرو	برداشتن یا جابه جا کردن یک قطعه از دستگاه هنگام تعمیر نگهداری جابه جا کردن اشیاء در محیط های کاری سربسته نظیر تونل ها یا کانال های بزرگ
ج) در حالت نشسته	۱۳ کیلوگرم نیرو	کار کردن با یک فرم عمودی نظیر دستگیره های کنترل در ماشین آلات سنگین، برداشتن و گذاشتن سینی های با محصول بر روی نوار نقاله

حدود مجاز توصیه شده در خصوص نیروی کشیدن و هل دادن بار در راستای عمودی		
شرایط	نیروهایی که نباید از آن تجاوز کرد (بر حسب کیلوگرم)	مثال هایی از نوع کار
کشیدن اجسام به سمت پایین در ارتفاع بالای سر	۵۵ کیلوگرم نیرو ۶۰ کیلوگرم نیرو	کار کردن یا سیستم کنترل گرفتن قلاب نظیر دستگیره ایمنی یا کنترل دستی به کار انداختن یک جرثقیل زنجیری گیره های برقی، سطح گیره قطری کمتر از ۵ سانتی متر باشد.
کشیدن به سمت پایین تا ارتفاع شانه	۲۲ کیلوگرم نیرو	به کار انداختن کنترل، گرفتن قلاب
کشیدن به سمت بالا ۲۵ cm (۱۰ in) بالای سطح زمین ارتفاع آرنج ارتفاع شانه	۲۷ کیلوگرم نیرو ۱۵ کیلوگرم نیرو ۷/۵ کیلوگرم نیرو	بلند کردن یک شیء با یک دست بلند کردن در یا درپوش
فشار دادن به سمت پایین تا ارتفاع آرنج	۲۹ کیلوگرم نیرو	بسته بندی کردن باربندی، مهر و موم کردن بسته ها
فشار دادن به سمت بالا تا ارتفاع شانه	۲۰ کیلوگرم نیرو	بلند کردن یک گوشه یا انتهای شیء نظیر یک لوله یا تیر آهن، بلند کردن یک شیء تا قسمت بالای تخته

پشتی صندلی باید کاملاً به کمر بچسبد و پایین آن قوس طبیعی کمر را پوشش دهد. زاویه آرنج برابر ۹۰ درجه واقعی باشد. شانه‌ها نیز در وضعیت راحت قرار داشته باشند. ران به صورت افقی بوده و زاویه آن با مفصل زانو بین ۹۰ تا ۱۱۰ درجه باشد. کف پاها باید کاملاً روی زمین قرار گیرد اگر ارتفاع مناسب نیست از زیرپایی استفاده شود. مچ دست در حالت طبیعی مستقیم روی صفحه کلید قرار می‌گیرد.

میزان خطر و احتمال وقوع آن بر حسب مسیر جریان برق

مسیر جریان	میزان خطر مرگ	احتمال وقوع
از سر به اندام‌های دیگر	خیلی زیاد (مرگبار)	خیلی کم
از یک دست به دست دیگر	زیاد	متوسط
از دست به پا	خیلی زیاد	زیاد
از یک پا به یک دست	کم	کم

زمان تست هیدرو استاتیک خاموش‌کننده‌ها

ردیف	نوع خاموش‌کننده آتش‌نشانی	دوره زمان تست (سال)
۱	خاموش‌کننده آب و گاز تحت فشار و یا حاوی ترکیبات ضد بیخ	۵
۲	خاموش‌کننده حاوی AFFF یا FFFP	۵
۳	خاموش‌کننده پودری یا سیلندر فولادی	۵
۴	خاموش‌کننده کربن‌دی‌اکسید	۵
۵	خاموش‌کننده حاوی پودرتر شیمیایی	۵
۶	خاموش‌کننده‌های حاوی پودر خشک شیمیایی با سیلندرهای آلومینیم و یا برنجی	۱۲
۷	خاموش‌کننده‌های حاوی پودر خشک شیمیایی با سیلندرهای فولادی ریخته‌گری و مواد هالوژنه	۱۲
۸	خاموش‌کننده‌های حاوی پودر و دارای بالن (کارتریج) یا سیلندرهای فولادی ریخته‌گری شده	۱۲

توضیحات	کد
شیشه رنگی (معمولاً سبز) کدهای ۷۰ تا ۷۹ مربوط به انواع شیشه‌ها است	 72 GL
کاغذ یا مقوای ممزوج با پلاستیک یا آلومینیم	 84 C/PAP
آلومینیم	 41 ALU
چوب	 50 FOR
چوب پنبه	 51

توضیحات	کد
پارچه	 60 TEX
کنف	 61 TEX
شیشه ممزوج	 70 GL
شیشه بدون رنگ شفاف	 71 GL
کدهای ۶۰ تا ۶۹ به طور کلی مربوط به انواع پارچه‌ها است	

علائم و کدهای بازیافت مواد مختلف

امروزه بازیافت به عنوان یکی از پارامترهای مؤثر بر طراحی محصولات محسوب می‌گردد و به خصوص در مباحثی همچون طراحی و توسعه پایدار توجه به بازیافت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

یکی از عواملی که می‌تواند پس از استفاده از محصول، به سهولت تفکیک زباله در مبدأ کمک نماید علائم بازیافت مندرج بر روی بدنه کالا است که نوع جنس محصول را بیان می‌دارد که در ذیل، به بیان برخی از متداول‌ترین آنها اشاره شده است.

توضیحات	کد	توضیحات	کد
پلی اتیلن با چگالی بالا	 02 PE-HD	پلی اتیلن تری فتالات	 01 PET
پلی اتیلن با چگالی پایین	 04 PE-LD	پلی وینیل کلراید	 03 PVC
پلی استایرن	 06 PS	پلی پروپیلن	 05 PP
کدهای ۸ تا ۱۴ به ترتیب مربوط به باتری‌های سرب - اسیدی، قلیاتی، نیکل کادمیوم، نیکل متال هیدرید، لیتیوم، اکسید نقره، و زینک کربن (باتری‌های قلمی معمولی) است.		سایر پلاستیک‌ها که عمدتاً شامل اکریلیک‌ها، فایبرگلاس، پلی‌آمید و ملامین (اوره فرمالدئید)	 07 O
کاغذهای ممزوج با سایر مواد، کاغذ روزنامه، پاکت نامه و غیره	 21 PAP	مقوا	 20 PAP
آهن	 40 FE	کاغذ	 22 PAP

کدها عبارت اند از:

۱- PETE پلاستیک کد ۱: پلی اتیلن ترفتالات، قابل بازیافت ترین و معمول ترین پلاستیک است که به عنوان بطری های آب، نوشانه و ظرف های یک بار مصرف و غیره استفاده می شود. محکم و در برابر گرما مقاوم است و با بازیافت به بطری های آب، ساک، لباس، کفش، روکش مبلی، فیبرهای پلی استر و غیره تبدیل می شود.

۲- HDPE پلاستیک کد ۲: پلی اتیلن با غلظت بالا که به راحتی و به سرعت بازیافت می شود. پلاستیک نوع خشک است، اما زود شکل می گیرد و معمولاً در قوطی شوینده ها، بطری های شیر، قوطی آبمیوه، کیسه های زباله و غیره به کار می رود، با بازیافت به لوله های پلاستیکی، قوطی شوینده ها، خودکار، نیمکت و غیره تبدیل می شود.

۳- PVC پلاستیک کد ۳: پلی وینیل کلراید سخت بازیافت می شود. با آنکه محیط زیست و سلامت افراد را به خطر می اندازد، هنوز در همه جا در لوله ها، میزها، اسباب بازی و بسته بندی و غیره به چشم می خورد، PVC بازیافت شده به عنوان کف پوش، سرعت گیر، پنل و گل پخش کن ماشین استفاده می شود.

۴- LDPE پلاستیک کد ۴: پلی اتیلن با غلظت پایین است. ویژگی آن قابل انعطاف بودنش است. معمولاً در نخ های شیرینی، بسته بندی، قوطی های فشاری، کاورهای خشکشویی به کار می رود. بعد از بازیافت به عنوان بسته های حمل نامه، سطل های زباله، سیم بند و غیره استفاده می شود.

۵- PP پلاستیک کد ۵: پلی پروپیلن با غلظت پایین و در برابر حرارت فوق العاده مقاوم است. به عنوان نی، درهای بطری و قوطی استفاده می شود. PP بازیافت شده در چراغ راهنمایی و رانندگی، پارو، جای پارک دوچرخه و قفسه های کشویی کاربرد دارد.

۶- PS پلاستیک کد ۶: پلی استایرن که فوم معروف است، در ظروف یک بار مصرف دردار و غیره بکار می رود. فوق العاده سبک ولی حجیم است. PS به دلیل آنکه گرما را زیاد منتقل نمی کند، کاربرد زیادی دارد. با آنکه این ماده جزو برنامه های بازیافت شهرداریها نیست، اما می تواند به عایق های حرارتی، شانه های تخم مرغ، خط کش و ظروف پلاستیکی تبدیل شود.

۷- سایر موارد پلاستیک کد ۷: سایر پلاستیک ها مانند پلی اورتان می توانند ترکیبی از پلاستیک های فوق باشند. جزو بازیافت نیستند، محصولات با کد ۷ می توانند هر چیزی از زین دوچرخه گرفته تا ظرف های ۵ گالنی را شامل شوند. بسیاری از بازیافت کنندگان، پلاستیک با این کد را قبول نمی کنند، اما رزین این پلاستیک ها قابل تبدیل به الوارهای پلاستیکی و مواد سفارشی هستند.

فصل ۶

علوم پایه

نسبت و تناسب

۱ در حالت کلی، دو نسبت a به b و c به d مساوی‌اند، هرگاه برای یک عدد مانند k داشته باشیم:

$$c = kd \text{ و } a = kb \text{ یا } \frac{a}{b} = \frac{c}{d} = k$$

۲ اگر a و b مقادیر متناظر دو کمیت باشند که با هم رابطه معکوس دارند، مقدار $k = a \times b$ ثابت است و اگر c و d دو مقدار متناظر دیگر از همین کمیت باشند، داریم:

$$a = \frac{k}{b} \text{ و } c = \frac{k}{d} \text{ یا } k = a \times b = c \times d$$

۳ خواص عملیات:

در عبارتهای زیر، فرض بر آن است که مخرج‌ها مخالف صفر هستند.

$\frac{a}{b} = \frac{ca}{cb} \quad (c \neq 0)$	$c \times \frac{a}{b} = \frac{ca}{b}$	$\frac{a}{b} = a \times \frac{1}{b}$
$\frac{a+b}{c} = \frac{a}{c} + \frac{b}{c}$	$-\frac{a}{b} = \frac{-a}{b} = \frac{a}{-b}$	
$\frac{\frac{a}{b}}{\frac{c}{d}} = \frac{ad}{bc}$	$\frac{a}{b} \times \frac{c}{d} = \frac{ac}{bd}$	

تساوی $\frac{a}{b} = \frac{c}{d}$ معادل است با $a \times d = b \times c$

درصد و کاربردهای آن

۱ معادله درصد: رابطه بین مقدار اولیه، درصدی از مقدار اولیه و مقدار نهایی را نشان می‌دهد.

$$b = x \times a$$

\swarrow مقدار نهایی مقدار اولیه \searrow
 ↓
 درصد به صورت عدد اعشاری / کسری

۲ درصد تغییر: برای هر کمیتی مقدار

$$۱۰۰ \times \text{نسبت تغییر} = ۱۰۰ \times \frac{\text{میزان تفاوت در مقدار}}{\text{مقدار اولیه}} \times ۱۰۰ - \frac{\text{مقدار اولیه}}{\text{مقدار اولیه}}$$

را درصد تغییر آن کمیت می‌نامند.

درصد تغییر می‌تواند منفی هم باشد که به معنای کاهش است.

واحدهای اندازه‌گیری انگلیسی

۱ واحدهای اندازه‌گیری طول

- ۱ اینچ (in) = ۲/۵۴ سانتی‌متر (cm) = ۲۵/۴ میلی‌متر (mm)
- ۱ فوت (ft) = ۱۲ اینچ (in)
- ۱ یارد (yd) = ۳ فوت (ft) = ۳۶ اینچ (in) \cong ۹۰ سانتی‌متر (cm)
- ۱ مایل خشکی (mil) = ۵۲۸۰ فوت (ft) = ۶۳۳۶۰ اینچ (in) = ۱۶۰۹/۳۴۴ متر (m)
- ۱ مایل دریایی \cong ۶۰۸۰ فوت \cong ۱۸۵۳ متر (m)
- ۱ مایل خشکی \cong ۱/۱۵ مایل دریایی

ضریب تبدیل (با تقریب کمتر از ۰/۰۱)	به	برای تبدیل از
۱/۶۱	کیلومتر	مایل
۲/۵۴	سانتی‌متر	اینچ
۰/۳۱	متر	فوت
۰/۹۱	متر	یارد
۰/۶۲	مایل	کیلومتر
۰/۳۹	اینچ	سانتی‌متر
۳/۲۸	فوت	متر
۱/۰۹	یارد	متر

۲ واحدهای اندازه‌گیری جرم

- ۱ گرم (g) = ۰/۰۳۵ اونس (oz)
- ۱ اونس (oz) \cong ۲۸ گرم (g)
- ۱ کیلوگرم (kg) \cong ۳۵/۲۷ اونس (oz)
- ۱ پوند (lb) = ۱۶ اونس (oz) \cong ۴۵۰ (g)
- ۱ پوند (lb) \cong ۰/۴۵ کیلوگرم (kg)
- ۱ تن (T) \cong ۲۲۰۰ پوند (lb)

۳ واحدهای اندازه‌گیری حجم

- ۱ میلی‌لیتر (ml) = ۵ قاشق چایخوری (tsp)
- ۱ میلی‌لیتر (ml) = ۱۵ قاشق سوپ‌خوری (tbsp)
- ۱ فنجان (C) = ۲۴۰ میلی‌لیتر (ml)

توان رسانی و ریشه گیری

۱ قوانین مربوط به توان رسانی

$(ab)^n = a^n \cdot b^n$	$\frac{a^n}{a^m} = a^{n-m}$	$a^0 = 1 \quad (a \neq 0)$ $a^1 = a$
$a^n \cdot a^m = a^{n+m}$	$\frac{1}{a^n} = a^{-n}$	$\left(\frac{a}{b}\right)^n = \frac{a^n}{b^n}$

۲ اتحادهای جبری

$$(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$$

$$(a+b)(a-b) = a^2 - b^2$$

$$(x+a)(x+b) = x^2 + (a+b)x + ab$$

$$ax^2 + bx + c = 0$$

اتحاد مربع دو جمله‌ای

اتحاد مزدوج

اتحاد جمله مشترک

۳ معادله درجه دوم

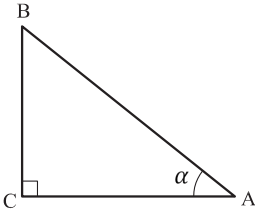
$$\Delta = b^2 - 4ac \quad \left\{ \begin{array}{l} \Delta > 0 \Rightarrow x_1, x_2 = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a} \\ \Delta = 0 \Rightarrow x_1, x_2 = \frac{-b}{2a} \\ \Delta < 0 \Rightarrow \text{معادله ریشه ندارد} \end{array} \right.$$

مثلثات

۱ یکی از حالات تشابه دو مثلث، تساوی زاویه‌های آن دو مثلث می‌باشد.

۲ رابطه فیثاغورس: در مثلث قائم‌الزاویه ABC داریم:

$$(AB)^2 = (AC)^2 + (BC)^2$$

۳ نسبت‌های مثلثاتی یک زاویه تند:

در مثلث قائم‌الزاویه ABC زاویه تند α را در نظر بگیرید. بنا به تعریف داریم:

$$\tan \alpha = \frac{\text{طول ضلع روبه روی زاویه } \alpha}{\text{طول ضلع مجاور زاویه } \alpha} = \frac{BC}{AC}$$

$$\sin \alpha = \frac{\text{طول ضلع روبه روی زاویه } \alpha}{\text{وتر}} = \frac{BC}{AB}$$

$$\cos \alpha = \frac{\text{طول ضلع مجاور زاویه } \alpha}{\text{وتر}} = \frac{AC}{AB}$$

۴ جدول نسبت‌های مثلثاتی زاویه‌های 0° و 30° و 45° و 60° و 90° :

زاویه α نسبت مثلثاتی	0°	30°	45°	60°	90°
$\sin \alpha$	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	1
$\cos \alpha$	1	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{1}{2}$	0
$\tan \alpha$	0	$\frac{1}{\sqrt{3}} = \frac{\sqrt{3}}{3}$	1	$\sqrt{3}$	∞
$\cot \alpha$	∞	$\sqrt{3}$	1	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	0

۵ روابط بین نسبت‌های مثلثاتی:

الف) $\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1$

ب) $\tan \alpha = \frac{\sin \alpha}{\cos \alpha}$

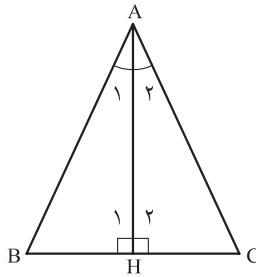
۶ محیط و مساحت دایره:

ر شعاع) $P = 2\pi r$ محیط دایره

ر شعاع) $S = \pi r^2$ مساحت دایره

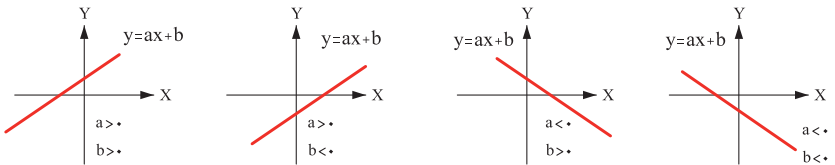
۷ در مثلث متساوی‌الساقین ABC داریم:

$$\left\{ \begin{array}{l} A_1 = A_2 \Rightarrow \text{AH نیمساز زاویه A است} \\ H_1 = H_2 = 90^\circ \Rightarrow \text{AH بر BC عمود است} \\ BH = HC \Rightarrow \text{AH منصف ضلع BC است} \end{array} \right\} \Rightarrow \text{AH عمود منصف BC است}$$

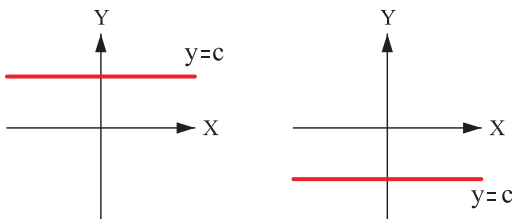

نمودار تابع خاص

۱ نمودار تابع خطی:

۲ نمودار تابع ثابت:

کاربرد	فرمول (معادله، رابطه)	کاربرد	فرمول (معادله، رابطه)
نیروی وزن	$g = \frac{w}{m} \rightarrow w = mg$	بازه زمانی	$\Delta t = t_f - t_i$
بیشینه نیروی اصطکاک ایستایی	$f_{s(max)} = \mu_s N$	جابجایی	$\Delta x = x_f - x_i$
نیروی اصطکاک جنبشی	$f_k = \mu_k N$	سرعت متوسط	$\bar{v} = \frac{x_f - x_i}{t_f - t_i} = \frac{\Delta x}{\Delta t}$
شدت جریان الکتریکی متوسط	$I = \frac{\Delta q}{\Delta t}$	رابطه مکان زمان حرکت یکنواخت	$x = vt + x_i$
قانون اهم	$R = \frac{V}{I}$	شتاب متوسط	$\bar{a} = \frac{\Delta v}{\Delta t}$
مقاومت رساناهای فلزی در دمای ثابت	$R = \frac{\rho L}{A}$	شتاب لحظه‌ای حرکت با شتاب ثابت	$a = \bar{a} = \frac{\Delta v}{\Delta t}$
انرژی الکتریکی مصرفی	$U = I^2 R t$	رابطه سرعت زمان حرکت با شتاب ثابت	$v = v_i + at$
توان مصرفی	$P = I^2 R$ و $P = \frac{U}{t}$ $P = VI$ و $P = \frac{V^2}{R}$	سرعت متوسط در حرکت با شتاب ثابت	$\bar{v} = \frac{v_f + v_i}{2}$
جریان مقاومت‌های متوالی (سری)	$I_1 = I_2 = I_3 = I_{eq}$	رابطه مستقل از زمان در حرکت با شتاب ثابت	$v_f^2 - v_i^2 = 2a(x - x_i)$
ولتاژ مقاومت‌های متوالی (سری)	$V_1 + V_2 + V_3 = V_{eq}$	رابطه جابه‌جایی در حرکت با شتاب ثابت	$\Delta x = x_f - x_i = \frac{1}{2}at^2 + v_i t$
مقاومت معادل مقاومت‌های متوالی (سری)	$R_1 + R_2 + R_3 = R_{eq}$	قانون دوم نیوتن	$\bar{a} = \frac{\bar{F}}{m}$

کاربرد	فرمول (معادله، رابطه)
جریان مقاومت‌های موازی	$I_1 + I_2 + I_3 = I_{eq}$
ولتاژ مقاومت‌های موازی	$V_1 = V_2 = V_3 = V_{eq}$
مقاومت معادل مقاومت‌های موازی	$\frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} = \frac{1}{R_{eq}}$
فشار و ارتباط آن با نیروی عمودی و سطح تماس	$P = \frac{F}{A}$
اختلاف فشار دو نقطه شاره ساکن	$P_2 - P_1 = +\rho g \Delta h$
فشار یک نقطه شاره ساکن	$p = \rho g \Delta h + p_{atm}$
اصل پاسکال	$P_2 = P_1 \Rightarrow \frac{F_1}{A_1} = \frac{F_2}{A_2}$
چگالی	$\rho = \frac{m}{v}$
چگالی نسبی	$d = \frac{\rho_2}{\rho_1}$
رابطه دما در مقیاس سلسیوس و مقیاس فارنهایت	$F = \frac{9}{5}\theta + 32$
رابطه دما در مقیاس سلسیوس و مقیاس کلوین	$T = \theta + 273$
رابطه دما در مقیاس فارنهایت و مقیاس کلوین	$T = (F + 459) \div 1.8$
مقدار گرمای داده شده به یک جسم	$Q = mC(\theta_2 - \theta_1) = mC\Delta\theta$
تعادل گرمایی	$Q_1 + Q_2 + Q_3 + \dots = 0$
گرمای منتقل شده از طریق رسانش	$Q = \frac{KA\Delta(T_2 - T_1)}{L} = \frac{KA\Delta T}{L}$
انبساط خطی	$L_2 - L_1 = \alpha L_1 \Delta\theta$ $L_2 = L_1(1 + \alpha \Delta\theta)$
انبساط سطحی	$A_2 - A_1 = 2\alpha A_1 \Delta\theta$ $A_2 = A_1(1 + 2\alpha \Delta\theta)$
انبساط حجمی	$V_2 - V_1 = 3\alpha V_1 \Delta\theta$ $V_2 = V_1(1 + 3\alpha \Delta\theta)$

جدول تناوبی عنصرها

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18																																											
H	He	Li	Be	B	C	N	O	F	Ne	K	Ca	Sc	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Cu	Zn	Ga	Ge	As	Se	Br	Kr	Rb	Sr	Y	Zr	Nb	Mo	Tc	Ru	Rh	Pd	Ag	Cd	In	Sn	Sb	Te	I	Xe	Cs	Ba	La	Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	No

جدول تناوبی عنصرها

ثابت تفکیک اسیدها (K_a) و بازها (K_b)

توجه: در شرایط یکسان (دما و غلظت) هر چه ثابت تفکیک اسید یا بازی بزرگتر باشد، آن اسید یا باز قوی تر است.

ثابت تفکیک (K_a)	فرمول شیمیایی	نام اسید	ثابت تفکیک (K_a)	فرمول شیمیایی	نام اسید
$6,9 \times 10^{-2}$	H_3PO_4	فسفریک اسید		$HClO_4$	پرکلریک اسید
$1,3 \times 10^{-2}$	CH_3ClCO_2H	کلرو استیک اسید		H_2SO_4	سولفوریک اسید
$7,4 \times 10^{-4}$	$C_6H_8O_7$	سیتریک اسید		HI	هیدرویدیک اسید
$6,3 \times 10^{-4}$	HF	هیدروفلوئوریک اسید		HCl	هیدروکلریک اسید
$5,6 \times 10^{-4}$	HNO_2	نیتریک اسید		HNO_3	نیتریک اسید
$6,2 \times 10^{-5}$	$C_6H_5CO_2H$	بنزواتیک اسید	$2,2 \times 10^{-1}$	CCl_3CO_2H	تری کلرواستیک اسید
$1,7 \times 10^{-5}$	CH_3CO_2H	استیک اسید	$1,8 \times 10^{-1}$	H_2CrO_4	کرومیک اسید
$4,5 \times 10^{-7}$	H_2CO_3	کربنیک اسید	$1,7 \times 10^{-1}$	HIO_3	یودیک اسید
$8,9 \times 10^{-8}$	H_2S	هیدروسولفوریک اسید	$5,6 \times 10^{-1}$	$C_7H_5O_2$	اگزالیک اسید
4×10^{-8}	$HClO$	هیپوکلوریک اسید	5×10^{-2}	H_3PO_3	فسفرو اسید
$5,4 \times 10^{-10}$	H_3BO_3	بوریک اسید	$4,5 \times 10^{-2}$	$CHCl_2CO_2H$	دی کلرواستیک اسید
			$1,4 \times 10^{-2}$	H_2SO_3	سولفوریک اسید

ثابت تفکیک (K_b)	فرمول شیمیایی	نام باز	ثابت تفکیک (K_b)	فرمول شیمیایی	نام باز
4×10^{-4}	$C_2H_5NH_2$	بوتیل آمین		KOH	پتاسیم هیدروکسید
$6,3 \times 10^{-5}$	$(CH_3)_3N$	تری متیل آمین		$NaOH$	سدیم هیدروکسید
$1,8 \times 10^{-5}$	NH_3	آمونیاک		$Ba(OH)_2$	باریم هیدروکسید
$1,7 \times 10^{-9}$	C_6H_5N	پیریدین		$Ca(OH)_2$	کلسیم هیدروکسید
$7,4 \times 10^{-10}$	$C_6H_5NH_2$	آنیلین	$5,4 \times 10^{-4}$	$(CH_3)_2NH$	دی متیل آمین
			$4,5 \times 10^{-4}$	$C_2H_5NH_2$	اتیل آمین

نمونه‌ها	نام کلویید	حالت فیزیکی	نوع کلویید	فاز پخش کننده	فاز پخش شونده
-	-	-	-	گاز	گاز
کف صابون	کف	مایع	گاز در مایع	مایع	
سنگ پا، بونالیت	کف جامد	جامد	گاز در جامد	جامد	
مه، افشانه‌ها (اسپری‌ها)	آیروسول مایع	گاز	مایع در گاز	گاز	مایع
شیر، کره، مایونز	امولسیون	مایع	مایع در مایع	مایع	
ژله، ژل موی سر	ژل	جامد	مایع در جامد	جامد	
دود، غبار	آیروسول جامد	گاز	جامد در گاز	گاز	جامد
رنگ‌های روغنی، چسب مایع	سول	مایع	جامد در مایع	مایع	
سرامیک، شیشه رنگی، یاقوت، لعل، فیروزه	سول جامد	جامد	جامد در جامد	جامد	

منابع و مآخذ

- ۱ امیدوار، نسرين و امين پور، آزاده - تغذيه كاربردى براى كودكان و نوجوانان - انتشارات فاطمى، تهران - ۱۳۹۱
- ۲ آيين نامه مقررات بهداشتى مهدكودكها - مصوبه مجلس شورى اسلامى - تاريخ ۱۳۸۰/۶/۸
- ۳ بارلین، آنالیف و كاليو، نوریت - بازى‌هاى جنبشى براى كودكان - ترجمه جواد آزمون - انتشارات دلاورى تهران ۱۳۸۷
- ۴ جفرى، دروتى و همكاران - بگذار بازى كنم - ترجمه لیلی انگجی - نشر ساوالان - تهران ۱۳۸۵-
- ۵ دافى، برنات - تشويق خلاقیت و تخيل در كودكان - ترجمه مهشيد ياساى - انتشارات ققنوس - تهران - ۱۳۸۰
- ۶ دستورالعمل تأسيس، اداره و انحلال انواع مهدهاى كودك - سازمان بهزيستى - تاريخ ۱۳۹۰/۶/۱
- ۷ رافعى، طلعت - حركت و بازى‌هاى موزون (ريتميك) - نشر دانژه - تهران - ۱۳۸۳
- ۸ رخشانى، فاطمه و همكاران - آموزش و ارتقاى سلامت - انتشارات معاونت بهداشت، درمان و آموزش پزشكى - تهران - ۱۳۸۹
- ۹ رفيعى فر، شهرام - از آموزش سلامت تا سلامت - انتشارات معاونت بهداشت، درمان و آموزش پزشكى - تهران - ۱۳۸۳
- ۱۰ سبحانى، فرشته - بازى‌هاى مشاركتى - انتشارات آموزش - تهران - ۱۳۸۴
- ۱۱ صادق، معصومه و همكاران - سند استاندارد شايستگى حرفه مربي كودك - ناشر سازمان پژوهش و برنامه‌ريزى آموزشى - دفتر برنامه‌ريزى و تاليف كتاب‌هاى درسى فنى و حرفه‌اى و كردانش - تهران - ۱۳۹۲
- ۱۲ صادق، معصومه و همكاران - سند استاندارد ارزشيابى حرفه مربي كودك - ناشر سازمان پژوهش و برنامه‌ريزى آموزشى - دفتر برنامه‌ريزى و تاليف كتاب‌هاى درسى فنى و حرفه‌اى و كردانش - تهران - ۱۳۹۳
- ۱۳ صادق، معصومه و همكاران - سند راهنماى برنامه درسى رشته تربيت كودك - ناشر سازمان پژوهش و برنامه‌ريزى آموزشى - دفتر برنامه‌ريزى و تاليف كتاب‌هاى درسى فنى و حرفه‌اى و كردانش - تهران - ۱۳۹۴
- ۱۴ گروه مؤلفان و مترجمان - برنامه جامع درسى سلامت و آموزش سلامت در مدارس - انتشارات دفتر آموزش و ارتقاء وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشكى - جلد ۱ - تهران - ۱۳۹۰
- ۱۵ مارتين، كارين و الرمن، اولا - هم جانبگى، ريتم و ورزش كودكان - ترجمه آمنه رضوى - انتشارات دانشگاه الزهراء - تهران - ۱۳۹۲

۱۶ مجیب، فرشته و همکاران - فعالیت‌های آموزشی کودکان پیش‌دبستانی - شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران - تهران - ۱۳۹۴

۱۷ وندر زندن، جیمز ویلفرد - روان‌شناسی رشد (۱ و ۲) - ترجمه حمزه گنجی - انتشارات ساوالان - چاپ یازدهم - ۱۳۹۲

منابع برای یادگیری بیشتر

- ۱ شرایدن، مری‌دی - تکامل کودکان از تولد تا ۵ سالگی - ترجمه فیروزه ساجدی - انتشارات علوم بهزیستی و توان بخشی - تهران - ۱۳۸۴
- ۲ شریفی، فریده کتاب‌های درسی ایران - زیست‌شناسی کودکان - ۱۳۹۴
- ۳ مجتهدی، حسن - آزمون‌های ورزشی رشته تربیت بدنی - انتشارات کتاب‌های درسی ایران - فنی و حرفه‌ای - ۱۳۹۴

هنرآموزان محترم، هنرجویان عزیز و اولیای آنان می‌توانند نظرهای اصلاحی خود را درباره مطالب این کتاب از طریق نامه
برگشتانی تهران - صندوق پستی ۴۸۷۴ / ۱۵۸۷۵ - گروه درسی مربوط و یا پیام‌نگار tvoccd@roshd.ir ارسال نمایند.

وبگاه : www.tvoccd.medu.ir

دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاروازش